

946

ს. ი. მ. ნ. ე. რ.

პ ი თ ე რ ი

საქართველოს ახალგაზრდათა ლენინური კომუნისტური კავშირის
ცენტრალური კომიტეტის შოკვლთვიური საბავშვო ჟურნალი.

1946 წელი
წელიწადი 21-ე

გამომცემლობა „კომუნისტი“

№ 11
ნოემბერი

**საბჭოთა სკოლის მოსწავდეებო! დაეუფლეთ სორენას, ეგზარეთ
გახდეთ მგვიცა მებრძოლები ღინინ-სტალინის საქმისათვის!**

საბავშვო კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებებიდან ღილი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXIX წლისთავისათვის.

ალექო შენგულია

საბეიმოდ თქმული

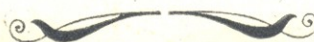
ყველაზე ტკბილს, ყველაზე კარგს.
რასაც ქვეყნად არა-რა ჯობს,
ვრცელს, მშვენიერს და უძღვეველს,
ჩვენს სამშობლოს გაუმარჯოს,
ჩვენს დიად ხალხს გაუმარჯოს!

— : —

ვინც დარაჯობს ამ სიხარულს,
ამ სამშობლოს ვინც დარაჯობს,
ვინც მზად არის რკინის მკერდით,
მტრის ყველა გზა გადარაზოს, —
ჩვენს არმიას გაუმარჯოს,

— : —

იმას, რომლის სიყვარულში
გული ჩვენი დაღლას არ გრძნობს
ჩვენს იმედს და სიამაყეს, —
ჩვენს დიდ სტალინს გაუმარჯოს,
მის სიცოცხლეს გაუმარჯოს!

იოსებ ბესარიონის-ძე სვადნიძე

ფიოსი

1946 წლის მხატვრული ფილმი, თბილისის ლენინის ორდენის კინოსტუდიის ნაწარმოები. სცენარი—პ. პავლენკოსი და მ. ჭიაურელისა; დადგმა—მ. ჭიაურელისა; ოპერატორი—ლ. კოსმატოვი; კომპოზიტორი—ა. ბალანჩივაძე; მხატვარი—ლ. მამალაძე, რეჟისორები—პ. ბოგოლუბოვი, ვ. შელიძე, მ. ანჯაფარიძე, ვ. დოლენკო.
ამხანაგ სტალინის როლს ასახიერებს მ. გელოვანი, ვარვარა პეტროვას როლს—ს. გიაცინტოვა.

ამ ფილმში ასახულია საბჭოთა სახელმწიფოს ისტორიული გზა, საბჭოთა ხალხის გაირული ბრძოლებისა და გამარჯვების მიძიმე და სახელოვანი გზა, დაწყებული ლენინის გარდაცვალების დღიდან, ვიდრე ჩვენ დრომდე.

1924 წლის იანვარი. მკაცრი, სუსხიანი ზამთარი; ისეთი ზამთარი, როგორც რუსეთში იცის ამ დროს. ახალგაზრდა საბჭოთა რესპუბლიკას დიდი უბედურება ეწია. გარდაიცვალა ვლადიმერ ილიას-ძე ლენინი, მშრომელთა დიდი ბელადი და მასწავლებელი. გორკში, მოსკოვის მახლობლად, ლენინის სახლთან თავი მოიყარეს ათასობით მუშებმა და გლეხებმა. საბჭოთა ადამიანები, უსაზღვრო მწუხარებით წელში მოხრილნი და თვალტრემლიანნი, იჩოქებენ

თოვლში. ლენინის სახლიდან გამოდიან პარტიის ხელმძღვანელები. ბოლოს გამოდის ამხანაგი სტალინი. მიძიმე სევდაა მის სახეზე აღბეჭდილი. თოვს. ამხანაგი სტალინი ნელი ნაბიჯით მიდის პარკში, იმ სკამთან, სადაც ლენინთან ერთად არა ერთხელ მჯდარა. სკამი დათოვლილია. სტალინი უცქერის სკამს და ცრემლი ერევა. ტირის სტალინი, ტირის ისე, როგორც ტირიან ლენინის სახლთან თოვლში დახოქილნი, როგორც ტირის მთელი ხალხი.

წითელი მოედანი. მოედანზე ზღვა ხალხია. საბჭოთა ქვეყანა ეთხოვება დიდ ლენინს. ტრიბუნაზე ადის ამხანაგი სტალინი. მასთან არიან ამხანაგები მოლოტოვი, კალინინი, ორჯონიკიძე, კიროვი, ძერჟინსკი და სხვები. ამხანაგი სტალინი

პარტიის სახელით წარმოთქვამს დიდ ფიცს, რომ ღირსეულად შეასრულებს ლენინის ანდერძს:—მალა გვეჭიროს და წინდად შევიხანოთ პარტიის წევრის დიადა სახელი, მთელი ძალ-ღონით განვამტკიცოთ მუშათა და გლეხთა კავშირი, განვამტკიცოთ და გავაფართოოთ რესპუბლიკათა კავშირი, განვამტკიცოთ ჩვენი წითელი არმია და ჩვენი წითელი ფლოტი.

ამხანაგ სტალინთან ერთად ფიცს რებს მთელი ხალხი. „ვეფიცავთ!“ — გუგუნებს ხალხის შეძახილი. ამ დროს უბრალო რუსი ქალი ვარვარა პეტროვა წერილით ხელში მიდის ამხანაგ სტალინისაკენ. ეს წერილი ლენინის სახელზე იყო დაწერილი ვარვარას ქმრის მიერ. იგი, მტკიცე ბოლშევიკი, აცნობებდა ლენინს მტრული აგენტურის მოქმედების შესახებ. კულაკებმა გზაში მოკლეს იგი, და ვარვარამ წამოიღო მოსკოვს ეს წერილი. მაგრამ ლენინი აღარ იყო. სამაგიეროდ ვარვარამ იგრძნო, რომ დიდი ლენინის საქმეს გაუძღვება ამხანაგი სტალინი, რომელიც

კრემლი. სახეიშო შიღვა. აქ მოვიდნენ ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური სახელმწიფოს საყოველთაოდ ცნობილი მშენებლები. იათნი ხვდებიან ამხანაგ სტალინს, პარტიისა და მთავრობის წარმომადგენლებს. ამხანაგი სტალინი მიდის ვარვარასთან და იწყებს მასთან საუბარს იმ დიადი შრომის შესახებ, რომელსაც საბჭოთა ადამიანები ეწვევიან თავისი ქვეყნის ასაშენებლად. ამ სცენაში მოჩანს დიდი სტალინის განსაკუთრებული გულთბილობა, მისი მზრუნველი დამოკიდებულება ადამიანისადმი, მისი ადამიანური უბრალოება და გულახდილობა. ვარვარას კითხვაზე: „იქნება თუ არა ომი?“—ამხანაგი სტალინი აუჩქარებლად უპასუხებს: „ყველაფერიდან ჩანს, რომ იქნება. ყველაფერიდან ჩანს, რომ ვერ ავცდებით“... და ამას ამბობს ამხანაგი სტალინი დიდი გულისტკივილით. მას ამ დროს აწუხებს თავისი ხალხის ბედ-იღბალი, იმ ხალხისა, რომელმაც უნდა გადაიტანოს მომავალი ომის მთელი საშინელება.

ამხანაგმა სტალინმა იცოდა, რომ ომი იქნებოდა, და ამ ომისათვის ამზადებდა იგი თავის ხალხს. და აი დაიწყო ეს საშინელი ომი. ვერაგმა მტერმა დააქცია ჩვენი ქვეყნის სოფლები და ქალაქები, გაანადგურა ის, რაც შექმნილი იყო ხალხის მიერ სტალინური ხუთწლეულების მანძილზე. მტრის ჯარდოები მიადგა მოსკოვს. უცხოელი სტუმარი ამხანაგ სტალინთან საუბარში გამოთქვამს აზრს—დრო ხომ არ არის დასტოვით მოსკოვი? ამხანაგ სტალინის პასუხი ამ კითხვაზე აცვიფრებს უცხოელ სტუმარს. უცხოელის აზრით, მოსკოვის ბედი ბეწვზე ეკიდა, ამხანაგმა სტალინმა კი გამოთქვა ურყევი რწმენა პიტლერულ გერმანიაზე უდავო გამარჯვებისა. ეს რწმენა ჩაუნერგა ამხანაგმა სტალინმა თავის ხალხს ომის პირველი დღეებიდანვე და ამ რწმენით მიიყვანა ბრწყინვალე გამარჯვებამდე.

ბრძოლები სტალინგრადათან. ვარვარამ დაკარგა თავისი შვილები სასტიკ ბრძოლებში, მაგრამ კეთილშობილმა რუსმა ქალმა, რუსმა დედამ არ დაკარგა რწმენა ჩვენი სამართლისა, არ დაკარგა სულიერი ძალა და წითელი არმიის მეომრებთან ერთად თავგანწირვით იბრძვის საბოლოო გამარჯვებისათვის. სტალინის ქალაქი არ დაანება მტერს საბჭოთა ხალხმა და აქ გატეხა მისი ხერხემალი.

გამარჯვების დღე. ზეიმი კრემლში. ვარვარა კვლავ ხვდება დიდ ბელადს. გამარჯვებათა მთავარსარდალი ამხანაგი სტალინი

ბელმაც ეს-ესაა ფიცი დადო მის კუბოსთან. ვარვარამ მთელი თავისი არსებით იგრძნო, რომ სტალინი არის ხალხთა დიდი ბელადი. ეს უღრმესი გრძნობა და უდიდესი რწმენა მთელი სიცხადით იყო აღბეჭდილი ამ ქალის სახეზე, როდესაც ის ტრიბუნისაკენ მიეშურებოდა. ხალხმა გზა დაუთმო მას; ხალხმა იგრძნო ის, რასაც ამ დროს ვარვარა გრძნობდა.

ახალგაზრდა საბჭოთა რესპუბლიკა ის-ის იყო იწყებდა ზრდასა და განვითარებას. საბჭოთა ხალხი დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით შეუდგა ახალი, ბედნიერი ცხოვრების შექმნას, დიდი ლენინის იდეების განხორციელებას.

შიესალაშებან ვარკვარას, სამშობლოს სახელით
მადლობას ეუბნება და ხელზე ჰკოცნის.
ამით დიდი ბელადი გამოხატავს თავის უდი-
დეს პატივისცემას მშრომელი რუსი ქალი-
სადმი, მრავალმილიონიანი საბჭოთა ხალხის
დღეისადმი.

ასე მთავრდება ეს შესანიშნავი მხატვრუ-
ლი ფილმი. ყველაზე ამაღლებელი ამ
ფილმში არის დიდი ბელადის ამხანაგ
სტალინის სახე, რომელსაც გადმოგვცემს
ფრიად ნიჭიერი მსახიობი მიხეილ გელოვა-
ნი. ამხანაგ სტალინს ამ ფილმში ჩვენ ვხე-
დავთ ისეთი სახით, როგორც იგი არის
ჩვენს თვალში, ვხედავთ მას უბრალო, მი-
საწვდომ, მართალ, თავისი ხალხის ჭეშმა-
რიტად მოყვარულ ადამიანად. მაგრამ მი-
ხეილ გელოვანი არ დაკმაყოფილდა მარტო
ანით. მას სურდა ამხანაგი სტალინი ეჩვენე-
ბინა „ისეთი სახითაც, როგორითაც მას უნ-
და იცნობდნენ მთელ მსოფლიოში, მეგობ-
რებიც და მტრებიც“.

„მე მინდოდა,—ამბობს მ. გელოვანი, —
მეჩვენებინა მთელი მსოფლიოსათვის, რომ
სტალინი—ეს არის საბჭოთა ქვეყანა, ხოლო
საბჭოთა ქვეყანა—ეს არის სტალინი, რომ

ხალხის სინდისი და პატიოსნება—ეს არის
სტალინის სინდისი და პატიოსნება, რადგან
სწორედ ხალხთან ბელადის ერთიანობაში
ვხედავდი მე ყველა ჩვენი გამარჯვების სა-
ფუძველს“.

მიხეილ გელოვანმა ბრწყინვალე შედე-
გებს მიაღწია. მთელ ფილმში ყველგან,
თავიდან ბოლომდე, ნათლად მოჩანს, რომ
საბჭოთა ხალხი და მისი ბელადი, დიდი
სტალინი, ერთად, განუშორებლად ემსახუ-
რებიან ერთს დიად მიზანს—შშვილობიანი
პუნენებლობის პერიოდშია ეს თუ მტერთან
სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლის დროს.
ეს მიზანია საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობა.

* * *

„ფიცმა“ დიდი წარმატება მოიპოვა
მთელს ჩვენს საბჭოთა ქვეყანაში. ამ
ფილმმა აგრეთვე თითქმის მთელი მსოფ-
ლიოს ეკრანები შემოიარა და დიდი შთაბეჭ-
დილება მოახდინა ყველგან. თბილისის კი-
ნოსტუდიამ ამ ფილმის ქართული ვარიან-
ტიც დაამზადა, რომელიც ნაჩვენები იქნა
საქართველოს კინოეკრანებზე მიმდინარე
წლის ნოემბერში, ოქტომბრის დღესასწაუ-
ლის საზეიმო დღეებში.

პარლამ ჟურნალი

ბელადის სადღეგრძელო

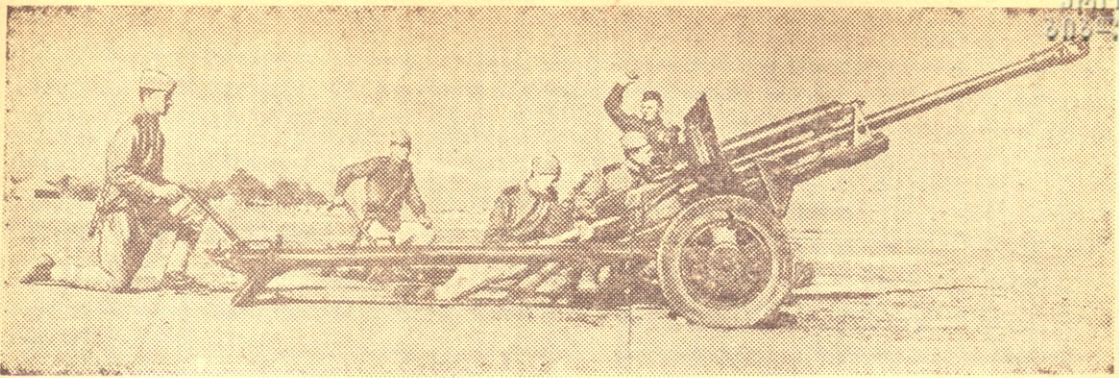
ვადიდოთ იგი, ვინაც პირველად
იკრძნო ქართული ტკბილი ურმული,
ხალხს მოევიღინა თვალთამხილველად,
მწუხრით რომ იყო გადაბურული.

ვადიდოთ გორი, ჯუღლანთ გვარმა
რომ მთელ მსოფლიოს მოსცა გენია,
მისგან იდაროს სამშობლოს დარმა,
ვიდრე ვარსკვლავნი ცას მოჰფენია.

ვადიდოთ ხალხი, ვისაც ბელადად
ჰყავს მთის არწივი საქართველოდან,
იგი გმირულად მტერს გვიცეცავდა,
მას დედამიწა მხსნელად ელოდა.

იყოს დღეგრძელი, იცოცხლოს, ვიდრე
მზეს შეეძლება ქვეყნად ნათება,
ემატოს დღენი, რამდენი ვარდიც
ვარდობის თვეში ბაღს ემატება.

წითელი არმიის სიამაყე (რუსეთის არტილერიის ისტორიიდან)

მატიანეს გადმოცემით, რუსეთში ცეცხლ-მსროლელი არტილერია პირველად მთავარ-მა დიმიტრი დონელმა გამოიყენა 1389 წელს, როცა მან მახვილი აღმართა ოქროს ურდოს წინააღმდეგ. 1408 წელს არტილერიის მძლავრი ცეცხლით მოსკოვმა თავი იხსნა თათართა უღლისაგან.

XV საუკუნეში, ივანე III დროს, რუსეთის არტილერია საგრძნობლად განვითარდა. მოსკოვში აგებულ იქნა ეგრეთწოდებული „სახარბაზნე ქოხი“, სადაც ქვემეხებს ასხამდნენ. იმ დროს ცნობილი მეზარბაზნე ოსტატები იყვნენ ვინმე იაკობი და მისი მოწაფეები ვანია და ვასილკი. განსაკუთრებით სახელგანთქმული იყო ანდრია ჩოხოვი, რომელმაც შექმნა ცნობილი ზარბაზნები: „მელა“, „მგელი“ და 2.500-ფუთიანი „მეფე-ზარბაზანი“ (ეს უკანასკნელი ამჟამად მოსკოვის კრემლში ინახება).

ივანე მრისხანეს დროს—XVI საუკუნეში—რუსეთის არტილერია მეტად მძლავრ ძალას წარმოადგენდა—იგი 2.000-მდე ზარბაზნისაგან შესდგებოდა. აღსანიშნავია, რომ იმ დროს ქალაქი ყაზანი აუღებელი ციხე-სიმაგრე იყო, მაგრამ თათრებთან ბრძოლისას რუსული ქვემეხების ცეცხლმა ადვილად დაანგრია მისი კედლები და ნამსხვრევებად აქცია ალაყაფის კარი.

რუსი არტილერისტები თავდადებული შრომით თანდათან აუმჯობესებდნენ ქვემეხების ხარისხს და უკვე პეტრე დიდის დროს, რუსეთის არტილერია უძლიერესი იყო ევროპაში. პეტრე დიდი, რომელიც ამაყად ატარებდა ბომბარდირის სახელწოდებას და შესანიშნავი არტილერისტიც იყო, განსაკუთრებულ ყურადღებას აჩვენებდა არ-

ტილერიას. მის მიერ 1699 წელს დაწესებული იქნა არტილერიის უფროსის, გენერალ-ფელდცეჰმაისტერის წოდება. რუსეთის პირველი გენერალ-ფელდცეჰმაისტერი იყო ქართველი ბატონიშვილი ალექსანდრე.

პოლტავის ცნობილ ბრძოლაში რუსმა არტილერისტებმა 5 საათის განმავლობაში 1.461 გასროლა მოასწრეს და მტერს სტყორცნეს 972 ყუმბარა, 427 ფინდიხი და 62 ბომბი. ეს იმ დროს დიდ საბრძოლო წარმატებას წარმოადგენდა.

XVIII საუკუნეში რუსეთის არტილერიის დახმარებით განადგურებულ იქნა პრუსიის მეფის ფრიდრიხ II ჯარი. რუსეთის არტილერია დიდებით შეიმოსა ნაპოლეონთან ბრძოლის დროს (ბოროდინოს ბრძოლა), 1854-55 წლებში სევესტოპოლის გამირულ დაცვისას და XIX-XX საუკუნეთა ყველა სხვა ომში.

საინტერესოა ერთი ფაქტი: შვიდწლიანი ომის დროს, რუსეთის არმია გენერალ ჩერნიშევის სარდლობით მიადგა პრუსიის დედაქალაქ ბერლინს. რუსმა არტილერისტებმა, რუსი კონსტრუქტორის პ. შუვლოვის კონსტრუქციის „მარტორქა“ ზარბაზნებიდან ქალაქს 1.200 ყუმბარა დაახალეს და აიძულეს იგი დანებებულიყო.

სამოქალაქო ომის დროს გამანადგურებლად ურტყამდნენ მტერს საბჭოთა არტილერისტები. განსაკუთრებული ძალით დაიქუხა ჩვენმა არტილერიამ ვოლგისპირა ტრამალებზე 1918-19 წლებში, როცა ცარიცინის (ამჟამად სტალინგრადი) დაცვას ხელმძღვანელობდა დიდი სტალინი.

საბჭოთა არტილერიამ, რომელიც შველი რუსული არტილერიის დიდების მემკვიდრეა, უმაგალითო ძლიერებას მიაღწია დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით—ამიტომ იგი სტალინური არტილერია.

სტალინის გენით შთაგონებულმა საბჭოთა კონსტრუქტორებმა, სოციალისტური შრომის გმირებმა მ. ი. კრუპჩატნიკოვმა, ვ. გ. გრაბინმა, ი. ი. ივანოვმა, თ. თ. პეტროვმა, ინჟინერ-კონსტრუქტორებმა გ. დ. დოროხინმა, ე. გ. რუდიაკოვმა, დ. ე. ბრილმა, ა. გ. დუქელსკიმ, ი. ა. პობედონოსცევმა, ი. ი. გვაიმ და მათმა თანამშრომლებმა შექმნეს შორისმართლული მძიმე არტილერია, ჰაუბიცები, საუნეიტო ზარბაზნები, თვითმავალი არტილერია, საზღვაო და სარკინიგზო საარტილერიო დანადგარები, რეაქტიული არტილერია და მრავალი სხვა.

გენიალური მხედართმთავარი დიდი სტალინი ხშირად უშუალო მონაწილეობას იღებდა ახალი ზარბაზნების გამოცდაში. აი, იგი მივიდა გამოსაცდელად გამზადებულ ვ. გრაბინის ზარბაზანთან, მიესალმა კონსტრუქტორს და ჰკითხა:

- აბა, რას გვეტყევი, ამხანაგო გრაბინ? გრაბინმა მოკლედ განუმარტა ზარბაზნის ტექნიკური და ტექნიკური ღირებულები:
- რა არის თქვენს სისტემაში უცხოური?—იკითხა ამხანაგმა სტალინმა.
- არაფერი!—იყო პასუხი.
- ეს ძალიან კარგია!—ღმილით თქვა ამხანაგმა სტალინმა.

დიდი სამამულო ომის დროს წითელი არმიის არტილერია სპობდა გერმანიის არმიის ცოცხალ ძალასა და ტექნიკას. სტალინური ხუთწლიან მანძილზე შექმნილი საარტილერიო ქარხნები მრავალ ასეულ ათას ზარბაზანს აგზავნიდნენ ფრონტზე. სტალინის სახელობის ქარხანამ სამამულო

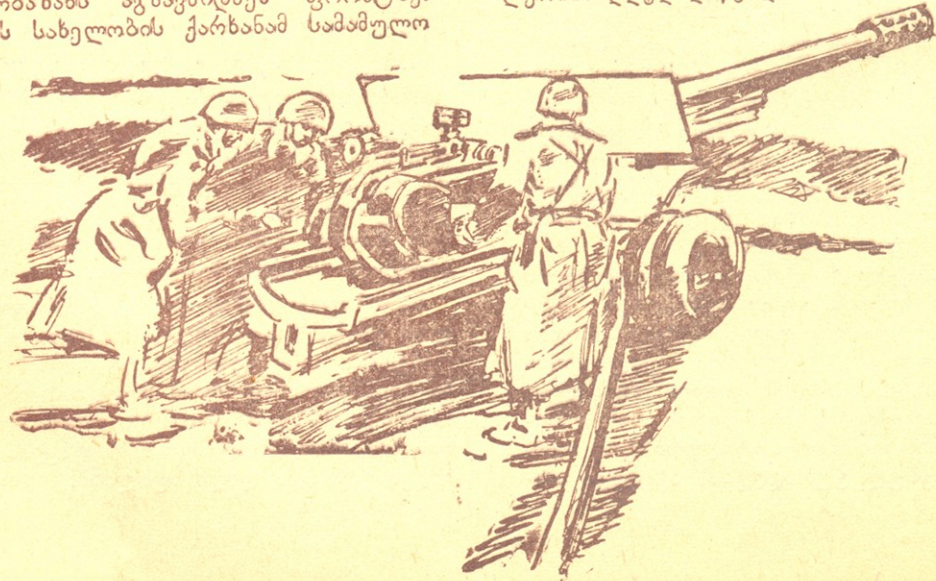
ომის განმავლობაში წითელ არმიას 100,000 ზარბაზანი მისცა. ასეთი ქარხნები მრავალი გვაქვს.

მებრძოლთა განსაკუთრებული სიყვარული დაიმსახურეს გვარდიულმა ნაღმსატყორცებმა—ეგრეთწოდებულმა „კატრუშებმა“. ამ სახელს გაგონება თავზარს სცემდა გერმანელ ფაშისტებს და ისინი მართლებიც იყვნენ: „კატრუშების“ შემშუსრავი ძალა მათ საკუთარ ტყავზე განიცადეს.

ჩვენი არტილერიის უმაგალითო სიძლიერეზე ლაპარაკობს ის, რომ ბერლინის აღებისას ერთდროულად მოქმედებდა წითელი არმიის არტილერიის 22,000 სხვადასხვა ყალიბის ზარბაზანი და ნაღმსატყორცი. ომების ისტორიამ ასეთი რამ არ იცის.

დიდმა სტალინმა ასე შეაფასა საბჭოთა არტილერია: „დიდი სამამულო ომის ბრძოლებში ასპარეზებზე საბჭოთა არტილერია გაზარდა წითელი არმიის მრისხანე, მთავარ დამრტყმელი ძალად, რომელმაც ჩვენი ქვეითი ჯარის, ტანკებისა და ავიაციის მჭიდრო შრთიერთმოქმედებით დაიცვა ჩვენი სამშობლოს თავისუფლება და დამოუკიდებლობა და თვალსაჩინო როლი შეასრულა ფაშისტური გერმანიისა და იაპონიის სრული განადგურების საქმეში“.

1942 წლის 19 ნოემბერს სამხრეთ-დასავლეთის, დონისა და სტალინგრადის ფრონტების ჯარები გადაწყვეტ შეტევაზე გადავიდნენ და მიაღწიეს ბრძოლების ისტორიაში არნახულ გამარჯვებას: ფელდმარშალ პაულიუსის 330-ათასიანი არმია გარშემორტყმულ და მოსპობილ იქნა. ამ ბრძოლაში საბჭოთა არტილერიის გადამწყვეტი როლის აღსანიშნავად 19 ნოემბერი არტილერიის დღედ დაწესდა.

საოქტომბრო ამბავი

ოქტომბრის დასაწყისში სოხუმის ვაჟთა 1-ლი ქართული საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა მოსკოვის ქალთა 76-ე საშუალო სკოლის მოსწავლეებისაგან მიიღეს წერილი, მოსკოველები მოუწოდებდნენ სოხუმელ მოსწავლეებს სასახელო წარმატებებით შეხვედროდნენ დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 29 წლისთავს.

ეს ამბავი განა მარტო იმ სკოლაში მოხდა, სადაც ჩემი მეგობარი ბიჭი სწავლობს—კობტა; ცეროდენა ბიჭუნაა, აციმციმებს თვალებს, წრელს გახდა ერთი რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე. ეს ამბავიც სწორედ წრელს,—სულ ახლახან მოხდა... ჰოი, ვისაც კი ვუამბე ყველას გულში მოხვდა.

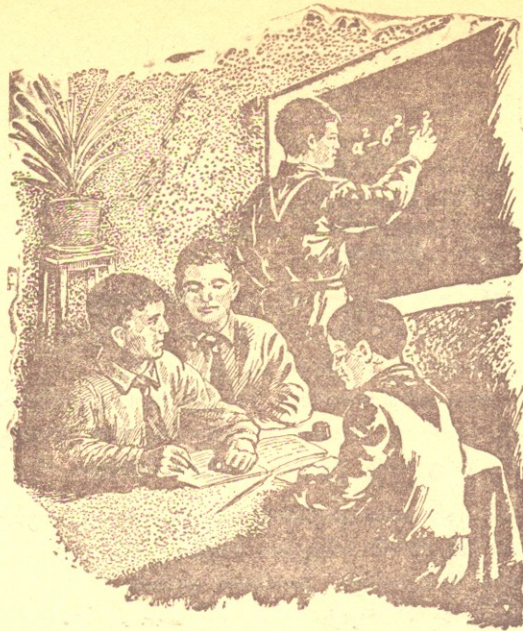
მოსკოვიდან გამოფრინდა მტრედის თეთრი ფრთებით, გადმოლესა კავკასიის იისფერი მთები და ბარათმა. მოსკოველი პიონერი დების, ერთ დღეს სოხუმს მოუტანა სინარულის ხმები. იმ სკოლაში, სადაც სწორედ ეს ამბავი მოხდა, სადაც ჩემი მეგობარი ბიჭი სწავლობს—კობტა, მოიწვიეს შთელი სკოლის რაზმეულის კრება. აჰა, როგორც პიონერთა კრებას ეკადრება, დიდ დარბაზში თავს იყრიან მღერით ნება-ნება, ყველა თავის რაზმის გაშლილ დროშის ქვეშა დგება. ჰა, დუმილი ჩამოვარდა, მიწყდა ხმები მღერის, და კითხულობს პიონერთა ხელმძღვანელი წერილს:

„დიდ ოქტომბრის დღესასწაულს მოგიხდებათ სიბეჯითე, დიდება და ვაშა! მოგიხდებათ გარჯა! მანამდე კი, მეგობრებო, თქვენთანა ვგსურს საოქტომბრო სულ ერთი თვე დარჩა. მოწოდების გაშლა!“

ვაშა! ვაშა! თანახმა ვართ! დაიგრავინეს ერთხმად ყველა თავის რაზმის გაშლილ დროშას შემოერთება. ვაშა! ვაშა! თანახმა ვართ!—გუგუნებდნენ ერთ ხანს.

იმ დღის შემდეგ სკოლის ზარმა ბევრი იწკრიალა, იმ დღის შემდეგ სკოლის კარმა ბევრი იჭრიალა... და უკვირდა ერთი რაზმის საქმე სკოლის დარაჯს; როს დუმილი მოიცავდა სკოლის მაღალ კედლებს, რად რჩებოდა ერთი რაზმი ვაკვეთილის შემდეგ? იდგა ჩუმად კლასის კართან გულკეთილი ბაბუ და ისმენდა შავ დაფაზე თეთრი ცარცის კაკუნს...

ასე გაჰყვნენ დღეს დღეები შეიდფერ ცისარტყელად. სადღაც მითხრეს, რომ იმ სკოლამ თავი ისახელა,

სადაც ჩემი მეგობარი სწავლობს კონტა ბიჭი...
გამეხარდა, მერე გულთან ერთ ხანს მქონდა იჭვი,
მაგრამ იმ დღეს, თვალი მოვკარ ნაცნობ ლამაზ ხალათს,
გაღამიდგა ჩემი ბიჭი, სალმით გამახარა,
მითხრა: ძია, დამავალეებთ, მიყვარებით მარად,
თუ მოსკოვში გამიგზავნით ამ პატარა ბარათს!”

ჰოი, ჩემო პატარებო, თურმე მთელ დღეს სწვრდა,
ასე ერთად რაკი გნახეთ წავიკითხოთ ერთად:

„მე, ქართველი პიონერი,
საბჭოეთის მხარის,
პიონერთა ერთი რაზმის
საბჭოს თავმჯდომარე
გწერთ ამ წერილს გულახდილად,
ვით პიონერს შეენის:
საოქტომბრო მოწოდება
როს მივიღეთ თქვენი,
მე მას ვუღიღი ჩამორჩინილ
რაზმში, როგორც დროშას,
რომ პირნათლად შევხვედროდით
დიდ ოქტომბრის მოსვლას.

და, ჰა, როცა გაიშალა
დროშა ოქტომბერის,
როცა გულზე დაგვეფინა
დილა ოქროსფერი,
ქვეყნისა და თქვენს წინაშე
საქმით პირნათელი,
იქ, პარადზე, ჩემი რაზმიც
მოდიოდა მღერით...
დიდ ოქტომბრის დიად დროშას
დიდება და ვაშა!
კიდევ ასჯერ და ათასჯერ
შეგხვდეთ იმის გაშლას!”

აღექსანდრე წულუკიძე

(70 წელი დაბადებიდან)

დიდი სტალინის ღირსეული თანამებრძოლი, შესანიშნავი ბოლშევიკი აღექსანდრე (ასა) წულუკიძე იმ დროს გამოვიდა სამოღვაწეო ასპარეზზე, როდესაც რუსეთში დიდი ბელადების ლენინისა და სტალინის ხელმძღვანელობით ყალიბდებოდა ახალი ტიპის პარტია.

საშა წულუკიძე გამოვიდა შეძლებული კლასის წრიდან, მან ბრძოლა გამოუტყხადა თავის წრეს და მთელი მისი სიცოცხლე მშრომელი ხალხის კეთილდღეობას შესწირა. 1876 წლის ნოემბერში დაბა ხონში (ახლა ქ. წულუკიძე) დაიბადა ს. წულუკიძე იმერეთის თავადის ოჯახში. ფაქიზი, ნიჭიერი და გრძნობიერი ა. წულუკიძე აღრიდანვე აკვირდებოდა იმ უთანასწორობას, რომელსაც ადგილი ჰქონდა მაშინ.

18 წლის ჰაბუკი ა. წულუკიძე შეებრძოლა იმ წრეს, საიდანაც გამოვიდა, და ცხოვრების მიზნად ხალხისადმი სამსახური დაისახა. ამისათვის კი საჭირო იყო ცოდნის შეძენა. აღექსანდრე წულუკიძე 1895 წელს უახლოვდება ქუთაისში მყოფ მარქსისტებს. 1896 წელს მიდის თბილისში, იქიდან ბაქოში, ეცნობა მუშათა კლასის მდგომარეობას, აწყობს მუშათა სოციალ-დემოკრატიულ წრეებს და ამავე დროს გულმოდგინედ მუშაობს თავის თავზე. 1897 წელს

ა. წულუკიძე მოსკოვის უნივერსიტეტში სწავლობს. ორი წელი დაყო მან იქ უდიდესი გატაცებით მუშაობდა მარქსიზმის შესასწავლად. იგი ოცნებობდა მარქსიზმის იდეების ხორცშესხმაზე და თავის მეგობარს რუსეთიდან სწერდა მარქსის შესახებ „როდის იქნება ის ნეტარი დრო, რომ ჩვენს ცხოვრებაში გამოიღოს ნაყოფი ამ დიდებული მეცნიერის აზრებმა“. ა. წულუკიძეს წილად ზედა ბედნიერება დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით ყოფილიყო ჩვენში მარქსიზმის დიდი მოძღვრების დამწერგავთაგანი. 1899 წლიდან, საქართველოში დაბრუნების შემდეგ, დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით იგი უდიდეს მუშაობას ეწეოდა საქართველოსა და ამიერკავკასიაში რევოლუციურ-მარქსისტული ორგანიზაციების შესაქმნელად. თვით აწყობდა მუშათა სოციალ-დემოკრატიულ წრეებს, ხელმძღვანელთაგანი იყო მუშათა პოლიტიკური გამოსვლებისა მეფის თვითმპყრობელობისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ. რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის მეორე ყრილობის შემდეგ ა. წულუკიძე გადაჭრით დადგა ლენინურ პოზიციებზე და სასტიკად ებრძოდა მუშათა კლასის მტრებს — მენშევიკებს და სხვა გამცემლებს.

ა. წულუკიძეს დიდი დეაწლი მიუძღვის საქართველოსა და ამიერკავკასიაში ბოლშევიკური ორგანიზაციების განმტკიცებაში, მუშების საუკეთესო ნაწილს, მშრომელი გლეხობის, ახალგაზრდობის ბოლშევიკური ორგანიზაციების გარშემო დარაზმვის საქმეში. იგი იყო საუკეთესო ორგანიზატორი, მარქსიზმის გამოჩენილი პროპაგანდისტი. ამავე დროს ის დიდ თეორიულ ძალას წარმოადგენდა, მის კალამს ეკუთვნის მრავალი ნაშრომი.

მთელი მისი სიცოცხლე მშრომელთა განთავისუფლებისათვის საბრძოლო მოწოდებას წარმოადგენდა. 29 წლის ახალგაზრდა იყო ა. წულუკიძე, როდესაც გარდაიცვალა—1905 წლის ივნისში. ს. წულუკიძის ცხედარი ქუთაისიდან ხონში წაასვენეს. მის გასვენებაზე მოსულ მრავალათასიან მშრომელთა წინაშე შესანიშნავი სიტყვით გამოვიდა დიდი სტალინი.

გამარჯვებული სოციალიზმის ქვეყნის მშრომელები წმინდად ინახავენ აღექსანდრე წულუკიძის ნათელ ხსოვნას.

ლინა სტურუა

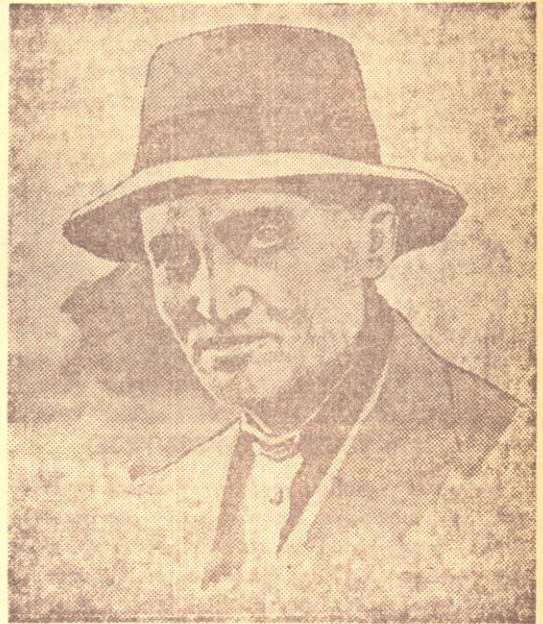
გიორგი ქუჩიშვილი

წელს ნოემბერში გიორგი ქუჩიშვილს დაბადებიდან 60 წელი შეუსრულდა. პოეტისადნო მიძღვნილი საიუბილეო საღამო ჩვენმა საზოგადოებამ მეტად გულთბილად აღნიშვნა. თვით პოეტი რუსთაველის თეატრში გამართულ ზეიმს ავადმყოფობის გამო არ დასწრებია. სამადლობელი ბარათი, რომელიც გამოგზავნა მან, ასე იწყებოდა: „ძვირფასო, გმადლობთ!“ ხოლო ცოტა ქვემოთ პოეტი წერდა: „მთელი ჩემი შეგნებული ცხოვრების მანძილზე არ მახსოვს დღე, რომელიც გამოთიშული ყოფილიყოს ჩემი ხალხის ინტერესებისაგან, ჩემი სამშობლოს ჭირი და ლხინი ჩემი ჭირი და ლხენა იყო“.

ეს ვულწრფელი განცხადება ნათლად განსაზღვრავს პოეტის შემოქმედებას, იგი ჩვენი ხალხისაგან განუყოფელია, ამიტომ ასე ახლობელი და საყვარელია ყველასათვის.

პირველი რევოლუციის დამარცხების შემდეგ, როცა რეაქციის შავი ღრუბელი ჩამოწვა, მეფის მოხელენი წრფელ აზრსა და მიზანს ფეხქვეშ თელავდნენ. ქვეყანას აცხებდა ცრემლი და ხალხის მოთქმა-გოდება. შორეულ ციმბირის გზებზე არ წყდებოდა ბორკილთ უღარუნი, მტარვალებს სახრჩობელაზე აჰყავდათ უანგარო გმირები. ამ დროს გაისმა პოეტის ხმა, ამ წლებში გამოვიდა იგი სამწერლო ასპარეზზე. იგი მომავალი ქარიშხლის მაუწყებლად სახაგდა თავის თავს; წარდენის შემდეგ მზის სამუდამოდ გამეფებას წინასწარმეტყველებდა „ქარიშხლის წინამორბედი პოეტი“. მას სიმხნევე და ბრძოლის ზურვილი შეჰქონდა ხალხში. პოეტს მხოლოდ ხალხის მომავალი სწამდა. მის ერთადერთ ნატვრას ის წარმოადგენდა, რომ მისი სიმღერა ყოველ ადამიანს გულს ჩასწვდომოდა და თითოეულ ჩაგრულსა და დამცირებულს მოვლინებოდა ნუგეზად.

პოეტის ბიოგრაფია ისევ ხალხთან, მშრომელ მასებთან არის დაკავშირებული. თვით პოეტის ავტობიოგრაფიაში „ჩემი ვინაობა“ ეს ყოველივე ნათლად არის მოთხრობილი.

გიორგი ქუჩიშვილი (ჩხენიძე) დაიბადა სოფელ ვარდისუბანში (კახეთში) 1886 წელს. მისი მშობლები ძალზე ღარიბად ცხოვრობდნენ. მომავალ პოეტს მამა ადრე გარდაეცვალა. დედა მარტო ვერ შეელოდა ოჯახს. ამიტომ მცირეწლოვან გიორგის თვით უხდებოდა საარსებო საშუალებათა ძიება. იგი ბევრგან მიაბარეს შეგირდად: მენავთესა და მენახშირესთან, ზეინკალსა და ოქრომჭედელთან, ერთხან ვიღაც მოხელის ოჯახში ხელზე მოსამსახურედაც იყო.

სწავლობდა ჯერ ავლაბრის სამოქალაქო სასწავლებელში, შემდეგ აბილისის ბოტანიკურ ბაღთან არსებულ საბაღოსნო სკოლაში. მაგრამ ერთიც და მეორეც მალე დატოვა სიღარიბის გამო. მძიმე იყო პოეტის წარსული, ქუჩა იყო მისი თავშესაფარი, და აქედან წამოიღა მისი ლიტერატურული ფაქელონიმიც—ქუჩიშვილი.

მშრომელ ხალხს, რომელმაც წარმოშვა იგი, მუდამ მომავლის იმედებით აცხებდა პოეტი. იმ წლებში ყველგან ცნობილი იყო მისი სტრიქონები:

ჩემი ნობათი

გიორგი ჯორჯაძის

„ჩვენ არ გვიყვარს ომბრა, კვინა,
ჩვენ არ გვიყვარს მოთქმა, ცრემლი,
იმედებით ფეჭაქას გული,
იმედებსვე სუფიას გრძელნი!
არ გამჭრალა ხსნის იმედი,
არ გაჭრება შრომის კერა,
კვლავ გუზგუზებს ცეცხლის ქურბს,
ბრძოლის ხმაზე სემქს სამღერა!“

პოეტის შემოქმედებითა აღმაფრენამ მთელი სისრულით გამალა ფრთა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ. თვით იგი წერილში „ჩემი წარსული“ წერდა: „საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ იწყება ჩემს შემოქმედებაში ახალი, ჩემთვის მეტად ღირსშესანიშნავი, იდეურად უფრო მაღალი პერიოდი“. პოეტი მთელი გატაცებით უმღერის დიდ ბელადს, ლენინ-სტალინის პარტიას, დიდ საბჭოთა ხალხს, სტალინური ხუთწლედების უდიდეს მონაგარს, აყვავებულ სოფლებსა და ქალაქებს, ქართველი ხალხის ბედნიერ აწმყოს და მის საამაყო შვილს ლავრენტი ბერიას, რომელმაც ჩვენი ქვეყანა წალკოტად აქცია.

1941 წელს, როდესაც ჩვენი ქვეყნის ცაზე საავდრო ღრუბლები წამოიშალნენ, მტრისადმი უშრისებრ ადვსილმა პოეტმა-ჯარისკაცმა ფარაჯა მოითხოვა და თავისი აზრი და მკლავი ფრონტისადმი სამსახურს დაუქვემდებარა.

ბევრს ახსოვს საყვარელი პოეტი ბრძოლის ველზე, ბაქსანის ხეობაში ჯარისკაცებთან ტრიბუნაზე ხელაღმართული, მტრის შესამუსრავად რომ მოუწოდებდა მათ. მაშინ მრისხანე უამი იდგა, მტერი კავკასიის მისაღგომებს აწყდებოდა, იმ დღეებში გიორგი ქუჩიშვილი, როგორც პატრიოტი, საბჭოთა პოეტი, თავის მუხნებარე პოეტური ხმით მტრის განადგურებას აჩქარებდა.

გიორგი ქუჩიშვილმა თანამედროვე ქართულ საბავშვო ლიტერატურას ბევრი კარგი ნაწარმოები შესძინა. პოეტი კარგად იცნობს ბავშვის ფსიქოლოგიას, მალე შეუძლია გამოიცილოს მისი გულის საიუმლოება. დამახასიათებელია პოეტი ი. გრიშაშვილის მოგონებებიდან ერთი ეპიზოდი. იგი გადმოგვცემს: „ერთ სასწავლებელში მე და გიორგი საპატიო პიონერად აგვირჩიეს და ყელზე წითელი ყელსახვევები შემოგვაკრეს. ამ მოულოდნელმა სისარულმა მადლობის თქმის უნარი წამართვა, ენა დამება. გიორგიმ კი ექსპრომტად შესანიშნავი ლექსი წარმოთქვა“. გ. ქუჩიშვილის საბავშვო ლექსები უშუალო სისადგვით ხასიათდება,

ანნანი რომ შევისწავლე,
„აი იას“ როცა ვწერდი,
მგონობაზე ვოცინებოდი,
ვთვლემდი და არ ვიძინებდი,
წიგნი მქონდა გადაშლილი,
ასობით დახატული,
და ფურცლებზე ჩუხჩუხებდა
შენი ლექსის ნაკადული.
ბევრი, ბევრი დამამახსოვდა,
ახლაც ტკბილად ვიღიმები:
„ბები, ბები, ტკბილო ბები,
აგრემც გენაცვლები,
ოქროს სათვალეს გიყიდი,
როცა გავიზრდები“.
და მას შემდეგ ეს სიმღერა
გულში ჩამრჩა სამახსოვროდ,
და მე მინდა ის ხმა ტკბილი
კვლევ ერთხელ მოგაგონო.
საქართველოს მომღერალო,
გვესმის შენი ჩინგის ეღერა,
ვინც გულწრფელად შეგვაყვარე
სამშობლო და დედა-ენა,
ახლა, როცა მოგვიხუცდი,
დაგვიბერდი ასე ტკბილად,
როცა შენი ქვეყნის თავზე
მზის ნათელი მოფენილა,
იმ სიმღერას, მე რომ მალხაზს
მშობლის გული მაგრიძობინა,
ასე ტკბილად იმღერიან
ჩემი ცილა ხათუნები:
„ბები, ბები, ტკბილო ბები,
აგრემც გენაცვლები,
ოქროს სათვალეს გიყიდი,
როცა გავიზრდები“.

ამიტომ მათი შემოქმედება ძლიერია და ხანგრძლივი. ვის არ ახსოვს პოეტის მშვენიერი ლექსი „პირველი მაისი“, რომელიც ერთობ პოპულარულია.

„დღეს პირველი მაისია
და პირველი გაზაფხული,
წითელ-წითელ ყვავილებით
მორთული და მოკაზმული!“

პოეტი ბავშვებს ველის ყვავილებს ადარებს, მათი სიყვარულით ცოცხლობს, მაგრამ, როცა პარალელს გაავლებს თავის ბავ-

შეობასთან, უნებლიედ ღონდება. რადგან მაშინ მისთვის სკოლის კარები დახშული იყო. პოეტის ლექსების გმირებია სწავლაში წარჩინებული ბავშვები, ნორჩი მშენებლები, პატარა მოდელისტები, პიონერთა ბანაკის ცელკები, მომავალი ინჟინრები, ჩვენი ქვეყნის ბედნიერი მოზარდები და მათი მხიარული მეგობრები: მურია, ფისო, ცუგა, წრუწუნა და სხვები. ზოგჯერ პოეტი რჩევას აძლევს ბავშვს, დიდაქტიკას მიმართავენ. ასეთი ლექსებია: „ცულლუტს“, „რჩევა“ და სხვა. პოეტს აქვს ისეთი საბავშვო ლექსებიც, რომლებშიაც ვრცელი, მოზარდისათვის დამაინტერესებელი ამბებია გადმოცემული ცხოველთა გარემოდან. ასეთია: „ამბავი ტყეში“, „წრუწუნა და კრუტუნა“, „მურიას ამბავი“ და სხვა.

გიორგი ქუჩიშვილის საბავშვო ლექსებს სკოლებში სწავლობენ, სახეიმო საღამოებზე წარმოთქვამენ, პიონერულ ბანაკებში მღერიან. ბავშვისათვის პოეტის ლექსები პატარაობიდანვე „დედაენასავით“ ტკბილი გამზღარა. ამიტომ არის, რომ ასე უყვართ ბავშვებს პოეტი გიორგი ქუჩიშვილი. მის საიუბილეო დღეებში პოეტმა გ. ტაბიძემ ჯანმრთელობა და დიდხანს სიცოცხლე უსურვა მეგობარს. ჩვენც პოეტთან ერთად გვინდა გავიმეოროთ იუბილარისადმი ეს კეთილი სურვილები:

„ზღა ხალხს ახარებს საშვილობელი
ჩანთა სიწმინდე, გულთა სიწარფლე,
ქარიშხალთა და ჭრივალთა შვილი,
იცოცხლე დიდხანს და იღვწეობდე!“.

დავით შამათავა

ნიმუ ნაქმიძე

პოეტთან მეგობრობა

(ნამდვილი ამბავი მოსწავლის ცნობებიდან)

ოქტომბრის დღესასწაულის წინაღეს სახეიმო საღამო გვექონდა ჩვენს სკოლაში დანიშნული. ამ საღამოზე ჩვენი მწერლებიც გვეყავდა მოწვეული. მწერლებისათვის მისასალმებელი სიტყვა მე მქონდა დავალებული და დიდი სიყვარულითა და გულმოდგინებით მოვამზადე კიდევაც, სუფთად გადაეწერე და დავიზეპირე. მთელი კვირის განმავლობაში ვფიქრობდი, თუ რა განსაკუთრებული გრძნობით ვიტყვი იმ ადგილს, გიორგი ქუჩიშვილს რომ ეხება, რარიგ ესაიამოვნება გიორგის და როგორ გამიციინებს.

გიორგი ქუჩიშვილი არასოდეს არ შენახა, მაგრამ მთელი ჩემი არსებით მიყვარდა და მიყვარს ახლაც. მარტო მე კი არა, ყველას გვიყვარს. ჯერ კიდევ საბავშვო ბაღში ვსწავლობდით და ვმღეროდით მის საუცხოო ლექსებს და ყოველთვის მენატრებოდა მისი ნახვა.

მოსადამოვედა თუ არა, წინდაწინ გავიქეცი სკოლაში. წინდაწინ მეთქი, ვამბობ, იმიტომ, რომ ჩემი მშობლები და დაძმებიც აპირებდნენ წამოსვლას.

ტრამვაის გასაჩერებელ ადგილთან აღუარებელ ხალხს მოეყარა თავი, ტრამვაის უცდიდნენ. მეც გავჩერდი და სიხარულით ვფიქრობდი იმაზე, რომ დიდი და, საბედ-

ნიერო ოქტომბრის დღესასწაულს უკავშირდება საყვარელი მწერლის, მშრომელთა პოეტის და ჩვენი, ბავშვთა მეგობრის გიორგი ქუჩიშვილის ნახვა.

— დიახ, ახლა ჩქარა ვნახავ, — ვფიქრობდი და მინდოდა ეს მომხდარიყო ახლავე, ახლავე მოვხვევოდი ყელზე და მეკოცნა...

სწორედ ამ დროს მოიარბინა ჩემმა ამხანაგმა ლალიმ. დამინახა თუ არა, მომაძახა:

— ალიკო, ხომ არ დავგავციანდა, თუ იცი?

— არა, არა, — ვუთხარი მე.

გრიალითა და წკარაწყურით მოვიდა ტრამვაი. დავფაცურდით მე და ლალი, შევედით ვაგონში და ერთად დავსხედით.

— აჰ, რა კარგი საღამო გვექნება დღეს, ალიკო! ცაციაშვილს ისეთი კარგი მოხსენება აქვს ოქტომბრის შესახებ მომზადებული! შენი მისასალმებელი სიტყვაც ძალიან კარგია, მე კი გიორგი ქუჩიშვილის ლექსები უნდა წავიკებო, არჩეული მაქვს; ფერაშვილი დაუტრავს და გუნდიც გიორგის ლექსებს იმღერებს, ნოტებზე რომ არის ვადალებული....

ლალიმ უცებ შეწყვიტა ლაპარაკი, წამოხტა ადგილიდან და მიმართა კაცს, რომელიც

მე მოულოდნელად წამოგვადგა თავზე. მალე, შავგვრემანი კაცი, იდებოდა.

— დაბრძანდით!—უთხრა ლალიმ.

ტრამვაიში ვიწროობა იყო.

— რატომ ადექი?—გაეჯავრდი მე,—რატომ უნდა დაუთმო ადგილი ვინმეს. ეს სრულიად არაა სავალდებულო...

— დაჯექი, გოგონი, დაჯექი,—უთხრა კაცმა ლალის ალერსიანი ხმით,—ხედავ, ამხანაგი გაგეჯავრდა!

— არა, ბატონო, ეს შეცდა, გთხოვთ დაბრძანდით, ძალიან გთხოვთ, ძალიან, ძალიან!—შეეხვეწა ლალი.

— რაკი ძალიან მთხოვ, შენი ხათრისთვის გავაჯავრებ შენს ამხანაგს და დაგვადები,—გაიღიმა კაცმა და დაჯდა.

ტრამვაიდან რომ გადმოვედი, ლალი ვერსად ვნახე.

სასწავლებელი სავსე იყო სტუმრებით. ჩვენი დიდი დარბაზის წინა ნაწილში მაგიდებსა და რაფებზე ჩვენი სკოლის ყურანალებისა და მხატვრობის გამოფენა იყო მოწყობილი, ვესტიბიულში კედლებსა და სვეტებზე საოქტომბრო ლოზუნგები და ყველა კლასის კედლის გაზეთები იყო გაკრული. შევედი თუ არა დარბაზში, ლაკანაური შემხვდა.

— სად ხარ, ბაბლახე, ამდენ ხანს? ხომ იცი დღეს, მწერლებიც გყავს მოწვეული.

— როგორ არ ვიცი. მე უნდა წავიკითხო მისასალმებელი სიტყვა.

— მართლა? მზად გაქვს?

— მაშ! დაწერილი გაქვს. მე ყველაზე უფრო მიხარია, რომ გიორგი ქუჩიშვილს ვნახე...

— ჯერ არ ვინახავს?

— არა, შენ წარმოიდგინე.

გაისმა ხარი. ყველანი დავსხედით. დარბაზში ხალხი დაშოშმინდა, დაწყნარდა. ფარდა გაიხსნა და... ოი, საოცრებავ! ის შავგვრემანი კაცი. ტრამვაიში რომ იყო. სცენაზე დაეინახე დამჯდარი!

იგრილა ტაშმა.

— ეს... ეს... ვინ არის?—ვეითხე ლაკანაურს შეშინებულმა.

— ეს? რომელი? აი, შავგვრემანი კაცი, დირექტორის აქეთ რომ ზის? ჰოდა სწორედ ის არის გიორგი ქუჩიშვილი.

მიწა რომ გამსკდარიყო და ჩავვარდნილიყავი, ის მერჩია... პირველი ჩემი გან-

ზრანვე იყო გავქცეულიყავი შინ, მაგრამ სიტყვა? რომ უნდა ვთქვა სიტყვა? როგორ ვთქვა ახლა, რა ვქნა, გავიქცე თუ დავრჩე?—ვეკითხებოდი ჩემს თავს. ამ ყოყმანში ვიყავი და ვეღარ ვუსმენდი, თუ როგორ დაამთავრა მესავალი სიტყვა დიდი ოქტომბრის შესახებ დირექტორმა, დიდხანს არ შეწყვეტილა დარბაზში ტაში. შემდეგ მეც ხრე კლასის მოწაფემ ცაციაშვილმა წაიკითხა ოქტომბრის დიდი სოციალისტური რევოლუციისადმი მიძღვნილი მოხსენება. შემდეგ გავიგონე ჩემი გვარი. თავბრუდახვეული ავდექი ადგილიდან და გავედი ესტრადანზე... როგორ მინდოდა ქუჩიშვილის ნახვა და... გული მიფანქვალბდა. ვერ ვამორებდი თვალს გიორგის, რომელიც დიმილით მიცქეროდა.—ნეტავი მიცნო თუ არა? იქნება ვერ მიცნო,—გფიქრობდი ცოტაოდენი იმედით, მაგრამ ვერაფერი გადაწყვიტე.

წავიკითხე ჩემი მისასალმებელი სიტყვა. თუმცა ტაში კი დამიკრეს, მაგრამ მახსოვს—ი ადგილი, რომელიც გიორგის შეეხებოდა, ისე მკაფიოდ და ხალისით არ გამომივიდა, როგორც მინდოდა.

მახსოვს, როგორ ადგა გიორგი ქუჩიშვილი, მოგვმართა ბავშვებს, მოგვიმთხოვა თვისი შესანიშნავი ლექსით, რომ მეფის დუნჭირი, შავბნელი ცხოვრების დროს სკოლის კარები ობლებსა და დარიბებისათვის დახშული იყო, რომ ის, გიორგი, სულ ცოტა ხანს იყო სკოლაში და თავისი ბავშვობა ქუჩაში გაატარა. მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს გაიღო ფართოდ სკოლის კარები ყველასათვის.

— და პატარა რომ ვიყო, ახლა მეც თქვენსავით საბჭოთა სკოლაში მივებარებოდიო...—დაამთავრა მან.

როდესაც სადამო გათავდა და შინ დაბრუნდი, მამას ვუამბე ტრამვაიში ქუჩიშვილთან შეხვედრის ამბავი. მამა დაფიქრდა და მითხრა:

— იცი, ალიკო, ზოგი შემთხვევა ისეთია, რომ მთელს სიცოცხლეში არ დაგავიწყდება და გაკვეთილად დარჩება. აღამიანი უნდა ცდილობდეს ყველასთან იყოს თავაზიანი და...

— ოჰ, მამა,—შევაწყვეტინე მე,—მეც ეს შემთხვევა არასოდეს არ დამავიწყდება!

გივის მამა

გივი შალიან გახარებულია, მამა დაუბრუნდა ჯარიდან.

სულ მამასთან უნდა რომ იყოს. მაგრამ მამას თავისი საქმეები აქვს, გივისაც აქვს საქმე; გივიმ სკოლაში უნდა ისწავლოს. მამა კი მშობლიურ ქალაქს დაუბრუნდა, ახლა ომი არაა, მშვიდობაა და მუშაობის საერთო ფერხულში უნდა ჩაებას. მამა კარგი ხელოსანია, კალატოზობა იცის. ამიტომ მას ქარხნის მშენებლობაზე გზავნიან.

დილით თითქმის ერთსა და იმავე დროს გადიან სახლიდან მამა და შვილი. მამამ უნდა აშენოს, შვილმა კი ისწავლოს.

სწავლა უფრო ადრე მთავრდება. მაგრამ გივი პირდაპირ შინ როდი ბრუნდება: ჯერ მამას გამოუვლის. განა შორს არის იგი? იქვე, ღრმაღლეში. მერე რა საინტერესო სანახავია მშენებლობა: ზოგი რკინა-ბეტონის ბოძებს აკეთებს; ზოგს ბალავერი ამოჰყავს, ზოგი კედლებს აშენებს. სწრაფად, მხიარულად მუშაობს ამდენი ხალხი; და თანდათან იცვლება ყველაფერი, განუწყვეტილად მალდება კედლები.

აი, გუშინ გივის მამა მიწაზე იდგა და ისე აშენებდა. დღეს კი ხარაჩოზე ასულა და აგურს აგურზე აწყობს.

იქვე, შორიასლოს დიდი ასოებით დაწერილი ქალაქი ჰკიდია. გივი კითხულობს:

„ყველას, ყველას! დღეს, ოთხ ნოემბერს, დემობილიზებულმა კალატოზმა უშანგი მხეიძემ ოთხ საათში შეასრულა ნორმა სამასი პროცენტით. თავდადებით ვებრძოლოთ მეოთხე სტალინური ხუთწლეულის განხორციელებისათვის“.

კმაყოფილია გივი. მამამ ომში სამი ორდენი და ოთხი მედალი მიიღო. აქაც სხვებს გაუსწრო. ამიტომაც უნდა, რომ სულ მამასთან იყოს. მაგრამ აი, მამამ გადმოსძახა ზვიდან: ბიჭო, გეყოფა აქ დგომა, შინ წადი, გაკვეთილები ისწავლეო.

განა ჯიუტია გივი? მუდამ უჯერებს უფროსებს. ახლაც სწრაფად მოტრიალდა და შინისკენ გასწია.

მიდის გივი და თან ფიქრობს: როგორ იცვლება ღრმაღლე, როგორ იცვლება თბილისი! ტრიალ მიწოდორზე, სადაც შარშან ხეც არ იყო, ახლა დიდი ქარხანა შენდება, ხოლო მამა ამ დიდი მშენებლობის უშუალო მონაწილეა.

რა ნათელი დღე გათენდა,
ზეიმია მთა და ბარად.
მოვდივართ და მოვიმღერით,
ოქტომბერის შუქი გვფარავს,
წინ სტალინის დროშა გვიძღვის
გამარჯვების საწინდარად.

ქარი არ ქრის, მაღლა ციდან
ცვივა სხივთა თაიგული.
ჩვენი ჯარი პასუხს გასცემს,
თუ დაგვესხა მტერი. კრული.

წინ მივდივართ, პიონერებს
სიხარულით გვიძვერს გული.
ჩვენ არ ვიცით რაა ტახჯვა,
გვაქვს ცხოვრება ბედნიერი.

ამ უსაზღვრო ღია ცისქვეშ
ჩონგურივით გული მღერის.
სწავლისაკენ, შრომისაკენ
მოგვიწოდებს ოქტომბერი.

რა ნათელი დღე გათენდა,
ზეიმია მთა და ბარად.
მოვდივართ და მოვიმღერით,
ოქტომბერის შუქი გვფარავს,
წინ სტალინის სიბრძნე გვიძღვის
გამარჯვების საწინდარად.

ჰა, შეწედეთ მაღალ ციფრებს,
გასახარელ-განსაცვიფრებს.
გამარჯვების განათხულად
დიდი გეგმა დასახულა,
რომ ქრილობა მოვიშუშოთ,
დარდით აღარ მოვიღუშოთ,
რომ სამშობლოს მიწა ლაღი
კვლავ ყვაოდეს, როგორც ბაღი,
რომ ცხოვრება გვექონდეს კარგი,
სიხარულით მონაქარგი.
ვიმუშაოთ, ვიყოთ მტკიცედ,
რომ ციფრები საქმედ იქცეს!
გემართეს მეტი თავდადება

და გვექნება:

მეტი რკინა, მეტი თუჯი,
ლითონები—ქვეყნის ბურჯი;
მეტი დაზგა, მეტი ბრძმედი;
მეტი არხი, მეტი გზები;
მეტი დაბა და ქალაქი;
მეტი ყველი და კარაქი;
მეტი ხორცი, მეტი პური
და ცხოვრება საამური.
პატარებსაც ვალად გვაწევს,
მხარი მივსცეთ ჩარხებს, დაზგებს!
ჩვენც ვისწავლოთ უფრო კარგად,
თითო ნერგი ყველამ დავრგოთ.
ნუ დავრჩებით საძრახელად,
გავუხაროთ გული ბელადს!
ჩვენც შევეუწყოთ მშობლებს ხელი,
რომ შესრულდეს გეგმა ვრცელი.

ხრამ

„ზიმდინარე ხუთწლედში უდიდეს ობიექტად კვლავ რჩება ხრამის ჰიდროელექტროსადგური... მტკიცედ შეიძლება ითქვას, რომ 1947 წლის ნახევრისათვის ამუშავდება ხრამჰესის პირველი აგრეგატი, ხოლო სად გური მთლიანად დამთავრდება და საექსპლუატაციოდ გადაეცემა 1948 წელს“.

ბ. ნ. ჩაკვაძის

საპროექტო სამუშაო

კლდთან ნაპირებს შორის აქაფებული მოედინება მდინარე ხრამი. თრიალეთის ქედზე, სადაც ტაბაწყურის ტბის რაიონში იბადება იგი, ამიტომაც მისი წყალი ბროლივით ანკარა, ყინულივით ცივი...

თბილისიდან ხრამჰესის მშენებლობამდე მანქანით ოთხ საათში ახვალთ კოჯორ-მანგლის ან თბილის-აბთულახის კლაკნის გნატკეცილით. ადგილზე მისვლისას თქვენ წინ გადაიმდებოდა ხრამჰესის გრანდიოზული მშენებლობა, რომლის უფროსია ვ. ლ. ჯანკოტაძე, მთავარი ინჟინერი ა. გინდინი, ხოლო მთავარი ინჟინრის მოადგილე და ტექნიკური განყოფილების უფროსი ბ. ერისთავი.

პირველი შეხედვით ხრამი არცთუ იმდენად დევეგმირი მდინარეა, რომ მძლავრი ელსადგური ააშენოთ. ეს ასეც არის. ამიტომ მისგან მშენებლები დევეგმირობას არც მოითხოვენ. მან ერთი „პატარა“ სამუშაო უნდა შეასრულოს — წყლით აავსოს ჰიდროსადგურის წყალსაცავი და შემდგომ, წყლის ხარჯვასთან შეფარდებით, არ მოაკლოს მას მარაგი.

იმ ადგილას, სადაც ახლა ხრამჰესის წყალსაცავია, სპეციალისტების აზრით, უხ-

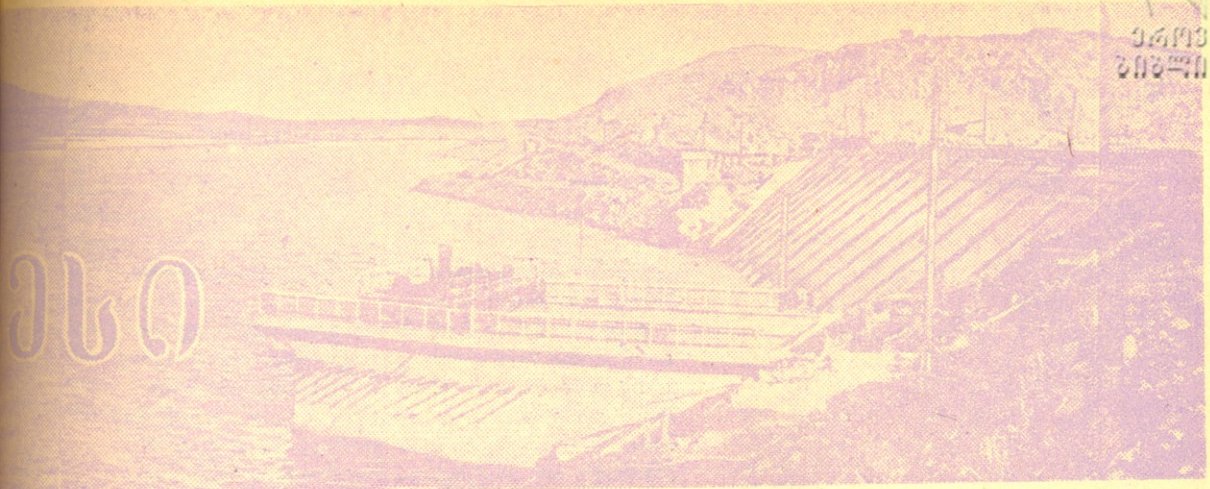
სოვარ დროში ვეებერთელა ტბა ყოფილა. ახლა აქ ტბა კი არა, ნამდვილი ხელოვნური ზღვაა, რომელსაც რამდენიმე ათეული კვადრატული კილომეტრი ფართობი უკავია.

წყლის ამ რაოდენობის შესაგუბებლად ტიტანური შრომაა გაწეული: ღრმა ხევი აპოვებულია ნაყარი ქვით, შემდეგ ქვის ჯებირია, მასზე დაყრდნობილია რკინა-ბეტონის კედელი და მთელი ეს ნაგებობა დაფარულია უქანგავი ფოლადის ეკრანით, რომელიც თვალისმომკრელად ბრწყინავს მზის სინათლეზე.

ასეთია ამ წყალსაცავის კაშხალი—ხრამჰესელთა თავდადებული შრომის შედეგი, მშენებლობის ერთ-ერთი დამთავრებული მთავარი ობიექტი.

აი, ამ წყალსაცავში დაგროვილი მდინარე ხრამის ენერჯია დევეგმირული კვებით ამუშავებს ჰიდროსადგურის ტურბინებს. სპეციალისტები ამბობენ: „ამ ჰიდროელექტროსადგურს განასხვავებს მსოფლიოში დღემდე ცნობილი ყველა ასეთივე ხისიათის სადგურებისაგან ის, რომ წყლის წნევა აქ ერთობ დიდია“. ეს იმიტომ, რომ წყალსაცაველ გვირაბში გაშვებული მდინ-

სი

რე საგენერატორო სადგურისაკენ 420 მეტრის სიმაღლიდან დაეშვება—ესე იგი, თითქმის ორჯერ მეტი სიმაღლიდან, ვიდრე თბილისის ფუნქიულორის სადგური მდებარეობს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მილსადენი, რომლითაც მოწესრიგებული იქნება წყლის ვარდნა, ერთ-ერთი უდიდესთაგანია მსოფლიოში.

ამ სადგურისათვის წნევის ასეთი ძალა აუცილებელია, რადგან აქ იმუშავებს რამდენიმე გიგანტური ტურბინი, რომელთა წონა ცალ-ცალკე დაახლოებით 304 ტონაა. ხრამჭესის სიმძლავრე მეტი იქნება, ვიდრე საქართველოში ამჟამად მოქმედი ყველა ჰიდროსადგურის საერთო სიმძლავრე.

**ენერჯიისა და სინათლის
დაუზრკებელი წყარო**

ასეთი იქნება ხრამჭესი. ეს განასხვავებს მას საქართველოს სხვა ჰიდროსადგურებისაგან, რომლებსაც სეზონურს უწოდებენ. რას ნიშნავს ეს? ამ სადგურების მუშაობა ძირითადად დამოკიდებულია მდინარეთა უხეწყლიანობაზე: ბევრია წყალი—სადგური მთელი სიმძლავრით მუშაობს; ცოტაა წყალი—სადგურის სიმძლავრე მკვეთრად მცირდება. სეზონური სადგურები განსაკუთრებით მძიმე მდგომარეობაში არიან ზამთარში, როცა მდინარეებში წყალი საგრძნობლად კლებულობს.

ხრამჭესი კი ოდნავადაც არაა დამოკიდებული მდინარეში წყლის სიუხვის სეზონურობაზე. რატომ? იმიტომ, რომ იგი წყალს მუდამ საკმაო რაოდენობით მიიღებს თავისი წყალსაცავიდან — ხელოვნური ზღვიდან, რომელშიც წყლის მარაგი გაზაფხულ-

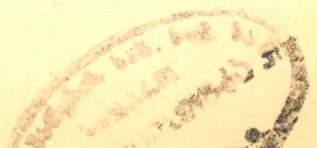
სა და ზაფხულში დაგროვდება. და მაშინ, როცა წყლის ნაკლებულობის გამო ჩვენი სხვა ჰიდროსადგურები საკმაო რაოდენობით ვერ გამოიმუშავენ ელექტროენერჯიას, მთელი სიმძლავრით ამუშავდება ხრამჭესი და მოგვცემს იმდენ ენერჯიასა და სინათლეს, რამდენიც საჭირო იქნება.

ამიტომ ვუწოდებთ მას ენერჯიისა და სინათლის დაუზრეტელი წყარო...

სულ ცოტა ხანიც—და ხრამის ხეობაში მინელდება საბჭოთა ადამიანების გმირული შრომის ხმაური. 420 მეტრის სიმაღლიდან მეწყეჩუღი ძალით დაშვებული წყალი დაატრიალებს პელტონის სისტემის ტურბინის ფრთებს, ამუშავდება გენერატორი და ელექტროენერჯია გამოჰყვება გოლიათებივით ჩამწყრივებულ ანძებზე გაკიდულ ჰაბილენძის ძარღვებს. ელექტროენერჯია წამოვა საქართველოს გულისაკენ—მშობლიური თბილისისაკენ... ხრამის—ქართული მდინარის ენერჯია რუსთავის მეტალურგიულ კომბინატში გამოაღონობს ქართულ თუჯსა და ფოლადს... ამ ენერჯიას უხვად მიიღებენ ფაბრიკა-ქარხნები, ტრანსპორტი, მაღაროები, შახტები, ქალაქები, სოფლები...

ეს იქნება ახალი სტალინური ხეთწლედის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამარჯვება, გამარჯვება საბჭოთა ქვეყნისა, რომელიც დიდი სტალინის გენიას უბედნაერეს მომავლისაკენ მიჰყავს.

ლ. სომერიკი.

ზოია კოსმოდემიანსკაია

მოსკოვის 201-ე სკოლის შესასვლელთან მიკრულია მარმარილოს დაფა წარწერით: „აქ 1933 წლიდან 1941 წლამდე სწავლობდა საბჭოთა კავშირის გმირი ზოია კოსმოდემიანსკაია“. ეს სკოლა ზოია კოსმოდემიანსკაიას სახელობის სკოლაა. მის ვესტიბიულში დგას ზოიას პატარა ბიუსტი. დერეფნებში ჰკიდია ზოიას პორტრეტები და სურათები—ზოია-პიონერი, ზოია ამხანაგებსა და მასწავლებლებს შორის, ზოია-პარტიზანი, სოფელ პეტრიშჩევოს მახლობელ ტყეში... სკოლის მესამე სართულზე ერთ-ერთი კლასის კარებზე არის ასეთი წარწერა: „ამ კლასში 1941 წელს სწავლობდა ზოია კოსმოდემიანსკაია“. ზოიას მერხზე, რომელიც საპატიო ადგილად არის მიჩნეული ამ კლასში, შეუძლიათ ისხდნენ მხოლოდ ისეთ ნოსწავლეებს, რომლებიც ფრიადზე სწავლობენ, სწავლობენ ისე, როგორც სწავლობდა ზოია. წელს ამ მერხზე ზის მეთუე

კლასის ფრიადოსანი მოსწავლე გალინა სმოტრიცკაია.

გარდა იმისა, რომ ზოია კლასიდან კლასში ქებითი სიგელით გადადიოდა, იგი საუკეთესო პიონერი იყო, პატიოსანი, პირდაპირი და გამბედავი გოგონა. მუდამ იცავდა პიონერის ყელსახვევებს ღირსებას. არც ერთ ამხანაგს არ აბატებდა სიცრუეს, ტრაბახს.

ზოია აგრეთვე ძალიან შრომისმოყვარე იყო. ამ გოგონას შესანიშნავი წესი ჰქონდა გამომუშავებული. ყველაფერს, რასაც ხელს მოჰკიდებდა, არ ჩასაც მას დაავალებდნენ, ბოლომდე მიიყვანდა, კეთილსინდისიერად შეასრულებდა. მუშაობაში,—დიდი რამ იქნებოდა ეს თუ პატარა,—იგი მთელ თავის სულსა და გულს ჩააქსოვდა. საკმარისი იყო გენახათ მისი სასკოლო რვეულები—სუფთა, კარგად მოვლილი.

ოჯახშიც ძალიან გამრჯე იყო ზოია. იგი დედის მოსიყვარულე ქალიშვილი იყო და მზრუნველი და თავისი ერთადერთი ძმისა. ეხმარებოდა დედას მეოჯახეობაში, უვლიდა თავის უმცროს ძმას შურას (ალექსანდრეს).

დედამისი, მასწავლებელი, იგონებს ზოიას პირველ დღეს სკოლაში.

— „აი პირველი დღე სკოლაში. ზოია ჩემი მოწაფეა. შურაც, რომელიც ვერავისთან დაგვიტოვებია შინ, თან მოიყვანა ზოიამ. ჩაუტოვია ხელი პატარა ბიჭუნასათვის და შემოყავს კლასში. დაისვა თავის გვერდით მერხზე, გაუსწორა ხუჭუჭა თმები. ამ დღიდან ზოია და შურა ერთად სწავლობდნენ. ზოია მომთხოვნი იყო. მას უნდოდა, რომ შურა გამგონე და შრომისმოყვარე ყოფილიყო, და შურაც ვახდა ისეთივე კარგი, სრულქმნილი და პატიოსანი აღამიანი, როგორც ზოია. მაგრამ ზოია ვერასოდეს ველარ გაიგებს, თუ როგორ ვაკატურად იბრძოდა მისი ძამიყო, თუ როგორ გმირულად დაეცა იგი ბრძოლაში; ვერ გაიგებს, რომ მის შურასაც მიენიჭა საბჭოთა კავშირის გმირის სახელწოდება...“.

ეს მართლაც ასე მოხდა. როდესაც ზოია დაიღუპა, 16-17 წლის ექვსი ვაჟი მოხალისედ წავიდა წითელ არმიამში. მათ შორის იყო ალექსანდრე კოსმოდემიანსკი. იგი ამხანაგებთან ერთად თავისი ტანკით შეიჭრა

გერმანელთა იმ დივიზიის განლაგებაში, რომელი სოფიციერებმა და ჯარისკაცებმა აწამეს ზოია, და შური იძია დისათვის. სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე თავგანწირვით იბრძოდა ალექსანდრე კოსმოდემიანსკი საყვარელი სამშობლოსათვის, დიდი სტალინისათვის და სახელოვანი დის ღირსეული ძმა დარჩა ბოლომდე. იგი დაეცა კენიგსბერგისათვის ბრძოლაში.

*
**

ხუთი წელი გავიდა ზოიას დალუპვიდან, 1941 წლის 29 ნოემბერს, ცივისა და სუსხიან ღღეს, თოვლში ფეხშიშველა ზოია, პარტიზანი გოგონა, გერმანელებს მიჰყავდათ სახრჩობელისაკენ. როდესაც მას ჯალაბებმა კისერზე მარყუჟი ჩამოაცვეს, იგი თავის თავზე არ ფიქრობდა. იგი ფიქრობდა თავის სამშობლოზე, თავის ხალხზე. მოედანზე ძალით, თოფის კონდახებით მორეკეს პიტლერელებმა ადვილობრივი მცხოვრებლები. როგორ გაამხნეოს ზოიამ ეს გაწამებული ხალხი, რა უთხრას მათ თავისი სიკვდილის წინ? და ზოიამ თქვა ამ დროს ყველაზე საჭირო და ყველაზე ძვირფასი, რაც თვითონ უსაზღვროდ სწამდა:

— სტალინი მოვა!

ეს რწმენა ჩაუნერგა იქ თავმოყრილთ, ამ რწმენით გამოესალმა სიცოცხლეს მოსკოველი რუსი მოსწავლე გოგონა ზოია კოსმოდემიანსკაია.

ზოიამ, ჩვენი ქვეყნის შრავალ ათას გმირთან ერთად, შესწირა თავისი სიცოცხლე იმას, რომ ჩვენ ბედნიერად გვეცხოვრა.

ზოიამ მთელი თავისი ხანმოკლე ცხოვრებით, — დაწყებული სკოლის მერხიდან და გათავებული სამშობლოსათვის თავდადებით, —

გზო ზაფარიას. ელექტროსიხათლებზე, ზოიას ძმამ ალექსანდრემ დახატა ზოიას ეს პორტრეტი. ზოია ძაშინ 16 წლისა იყო. და-ძმა მაგიდას უსხდნენ პატარა ოთახში, მოსკოვის განაპირა უბანში ტინირიაზევის პარკის მახლობლად. ზოია წიგნს კითხულობდა, ალექსანდრე ხატავდა.

მეორე დღეს ალექსანდრემ ნახატი გააფერადა. ზოიამ ცნობისმოყვარეობით დაათვალიერა თავისი პირველი პორტრეტი. შემდეგ უაავიწყდა იგი და ნახატი დიდხანს იდო თაროზე კაღალდებში.

ზოიას დადუბვის შემდეგ ერთმა მოსკოველმა გურნალისტმა წაიღო ზოიას ეს პორტრეტი ფრონტზე ძმისთვის გადასაცემად, მაგრამ ალექსანდრეს ცოცხალს ვეღარ მიუხვრო.

ზოიას პორტრეტი დიდხანს იყო ამ გურნალისტის საველე ჩანთაში და მასთან ერთად თითქმის მთელი ქვეყანა შემოიარა: ჯერ ბერლინში იყო, შემდეგ გადაჭრა მანჯურია, კორეა, იქიდან იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში ჩავიდა, ბოლოს კვლავ მშობლიურ მოსკოვს დაუბრუნდა.

გვიჩვენა საბჭოთა ადამიანის დიადი სახე. ყოველ ჩვენგანს მხურვალედ გვიყვარს ამისათვის ზოია და მუდამ გვანხოსვს იგი.

„ჩვენ, — ამბობს გალინა სმოტრიცკაია, ზოიას მერხზე რომ ზის წელს, — ცხოვრებას ჯერ არ გამოვუცდივართ, ჩვენ მომავალი წინ გვაქვს, ჩვენ გველოდება დიდი საქმიანობა და სერიოზული გამოცდები. მაგრამ რაც არ უნდა მომელოდეს, ყველაზე მძიმე წუთებში მეხსომება ზოია. ეს ძალ-ღონეს მომცემს მოვიქცე მართებულად, მოვიქცე ისე, როგორც საჭიროა...“

— „მე ვფიქრობ, — განაგრძობს გალინა სმოტრიცკაია, — რომ ყველაზე მთავარი ზოიაში, — ის, რამაც იგი გმირად აქცია, — ეს იყო მისი სიყვარული საბჭოთა სამშობლოსადმი და მისი უმწიკვლო პატიოსნება. იგი ყოველთვის და ყველაფერში პატიოსანი იყო: დიდსა თუ პატარა საქმეში, ყოველ სიტყვაში და ყოველ თავის მოქმედებაში.“

ზ. გვინსჰიძე

სახალგაზრდა ბვარდიკა

(ნაწევები მე-11 თავიდან)

სოხანზე შიშველი ფეხების ფლატუნით ოთახში შემოვიდა დედა, ცალი ხელი მოაფათურა, იპოვა შვილის მაგარი ხუჭუჭთმიანი თავი, მერმე ტუჩზე მიადო ახლადგამომცხვარი სურნელოვანი შინაური პურის დიდი ნატეხი. სერიოჟკა სწვდა პურს, სწრაფად აკოცა დედის ხელს, თვალები მახვილი ადღვლებით გაუსწორა სიბნელეში და, მიუხედავად დაღლილობისა, ხარბად დაეწაფა ამ შესანიშნავ სურნელოვან ხორბლის პურს.

რა არაჩვეულებრივი იყო მანქანაში მჯდომი ქალიშვილი! რა მტკიცე ხასიათისა იყო! ან როგორი თვალები ჰქონდა! მაგრამ, ფაქტია, ქალიშვილს არ მოეწონა იგი! რომ სცოდნოდა, რამდენი რამ გამოიარა ამ დღეებში სერიოჟკამ, რამდენი რამ განიცადა! რომ შეიძლებოდეს ამ ქვეყნად თუნდაც ერთ ადამიანს მაინც გაანდოს ყოველივე ის, რაც თავს გადახდა! რა კარგია შინ, რა კარგია საკუთარ ლოგინში, შეჩვეულ ოთახში, შენიანებთან ყოფნა და ჭამა დედის ხელით შინ გამომცხვარი ხორბლის სურნელოვანი პურისა! ეგონა, მივეკარები თუ არა ლოგინს, მაშინვე მკვდარსავით ჩამეძინება და, სულ მცირე, ორი დღელამე მაინც ვიძინებო, მაგრამ შეუძლებელია დაძინება, ვიდრე ვინმე, ერთი ადამიანი მაინც არ გაიგებს იმას, თუ რა განიცადა მან. იმ ნაწინავებიან ქალიშვილს რომ გაეგო! არა, სერიოჟკა სწორად მოიქცა, რომ არაფერი უთხრა მას. ღმერთმა იცის, ვისი ქალიშვილია, ან თვითონ რას წარმოადგენს! იქნებ თვითონ სერიოჟკამ ხვალ ყველაფერი უამბოს სტიოპა საფონოვს და თანაც მისგან გაიგოს, თუ ვინ არის ის ქალიშვილი! მაგრამ სტიოპა რომ მოლაყბეა! არა, სერიოჟკა მხოლოდ ვიტკა ლუკიანჩენკოს ეტყვის ყველაფერს, რა თქმა უნდა, იმ შემთხვევაში, თუ იგი არ წასულა... მაგრამ რატომ უნდა იცადოს ხვალამდე? ყვე-

ლაფერი, თითქმის ყველაფერი, ახლავე შეუძლია უამბოს თავის დას, ნადიას!

სერიოჟკა სწრაფად გადმოხტა ტახტიდან და პურიანად დის საწოლთან გაჩნდა.

— ნადია...—წყნარად წამოთქვა დის საწოლთან ახლოს მიმჯდარმა და თითი ჰკრა მხარზე.

— ა?... რა იყო?—შეშინებით შეეკითხა მძინარე ნადია.

— სსს...—სერიოჟკამ თავისი დაუბანელი თითი ტუჩზე მიადო მას.

მაგრამ ნადიამ უკვე იცნო იგი, სწრაფად წამოდგა, შემოხვია შიშველი, ცხელი მკლავები და აკოცა საღდაც ყურის ძირში.

— სერიოჟკა... ცოცხალი ხარ... საყვარელო ძამიკო... ცოცხალი ხარ...—გაბედნიერებული ადამიანის ხმით ჩურჩულებდა ნადია. სახე არ უჩნდა, მაგრამ სერიოჟკას მაინც ნათლად ჰქონდა წარმოდგენილი მისი მოლიმარი, ძილში შეწითლებული, შავგვრემანი, პატარაყვრიმალისანი სახე.

— ნადია! ცამეტი რიცხვიდან არა ვწოლილვარ, ცამეტი რიცხვის დილიდან დღეს საღამომდე სულ ბრძოლაში ვარ!—აღღვებით ამბოდა სერიოჟკა და თან სიბნელეში ლეჭდა პურს.

— რას ამბობ! — ჩურჩულით გაიკვირვა ნადიამ, ხელი შეახო და საღამური პერანგის ამარა ფეხმორთხით წამოჯდა ლოგინზე.

— ჩვენები ყველანი დაიხოცნენ, მე კი წამოვედი... არა, ყველა კი არა, როცა მოვლიოდი, თუთხმეტიოდე ცოცხალი იყო. პოლკოვნიკმა მითხრა: წადი, შენ რისთვის უნდა დაიღუპო. თვითონ კი ბევრგან ჰქონია ჰრილობა: სახე, ხელები, ფეხები, ზურგი სულ შეგვეული ჰქონდა, სისხლიანი... ჩვენო, — მითხრა, — სულერთია, უნდა დავიღუპოთ, შენ კი რისთვის იღუპებო? მეც ავდექი და წამოვედი... ახლა კი, ალბათ, არც ერთი მათგანი ცოცხალი აღარ არის.

— ოი, რას ამბობ! — თავწარღაცეშით
წაჩურჩულა ნადიამ.

— წამოსვლის წინ ავიღე მესანგრეთა ნი-
ჩაბი, სანგრებში მკვდრებს შამხანები ავა-
ცალე, ვერხნედუგანაიას ზემოთ ორი მო-
მალლო ბორცი და ტყეა, ხელმარცხნივ,
ადვილად დასამახსოვრებელი ადგილია, —
იქ მივზიდე შამხანები, გრანატები, რე-
ვოლურები, ვაზნები და ყველაფერი მიწაში
ჩავფალი, მერმე წამოვედი. პოლკოვნიკმა
მაკოცა და მითხრა: „დაიმახსოვრე ჩემი სა-
ხელი, გერმანელები წავლენ თუ შენ მოხვ-
დები ჩვენებთან, სულერთია, მისწერე ქა-
ლაქ გორკის სამხედრო კომისარიატს, რა-
თა აცნობონ ჩემს ოჯახს, ან ვისაც ჯერ
აჩს, — ღირსეულად დაიღუპათქო...— მე
ვეუბნები...“

— ოი, რას ამბობ... — გულამოჯდომით
ატირდა ნადია.

დიახ, ეტყობოდა, ბევრი რამ განეცადა
მის პატარა ძმას.

ნადიას არც კი ახსოვდა ახლა, როდის
ტიროდა მისი ძამიკო, — ეს იყო მაშინ,
როცა იგი შვიდი წლისა იყო, პატარა,
ბლარტი.

— შენ როგორ მოხვდი მათთან? — შე-
ეკითხა ნადია.

— აი როგორ, — წამოიწყო მან, ისევ
გამოცოცხლდა და ფეხებიანად შეძვრა დის
საწოლზე, მოვათავეთ თუ არა სიმაგრეების
მშენებლობა, ლისიჩანსკის მიდამოებიდან
უკან დაიხიეს ჩვენმა ნაწილებმა და იქ და-
იკავეს თავდაცვა. ჩვენი კრასნოდონელები
შინ დაბრუნდნენ, მე კი ერთ უფროს ლეი-
ტენანტთან, ასეულის მეთაურთან მივედი,
— ვთხოვე ნაწილში ჩამრიცხე-მეთქი. მითხ-
რა: პოლკის მეთაურის უნებართვოდ არ
შემიძლიაო. ვეუბნები: დამეხმარეთ მას-
თან-მეთქი. ძალიან შეეგებეწე, იქვე მხა-
რი დამიჭირა ერთმა ზემდეგმა, მებრძო-
ლებმა სიცილი დაიწყეს, ის კი მეხმარებო-
და. ვიდრე ჩვენ იქ ვღაობდით, გერმანელ-
თა არტილერიამ უკვე სროლა დაიწყო.
უმალვე მებრძოლთა ბლინდაეებს მივაშუ-
რე: დალამებამდე არ გამომიშვეს, შემობრა-
ლეს, ღამით კი მიბრძანეს წავსულიყავი.
ბლინდაეიდან ამოვხოხდი და სანგრის მახ-
ლობლად მიწაზე გავწეკი. დილით გერმა-
ნელები შეტევაზე გადმოვიდნენ. ისევ სან-
გარში ჩავძვერი, მოკლულ მებრძოლს შამ-
ხანა ავართვი და სხვებივით მეც დავსცხე.
აქ რამდენიმე დღედაღამე ვიგერიებდით
გერმანელთა შემოტევას. ახლა უკვე არავინ
მერეკებოდა. მერმე პოლკოვნიკმა მიცნო

და მითხრა: ჩვენ თვითონ რომ სასაყდრე
ლოდ განწირული არ ვიყოთ, კიდეც ჰო, მა-
გრამ შენ რაღასთვის იღუბები, ცოდვა ხარ,
შენ ჯერ კიდეც დიდხანს, დიდხანს უნდა
იცოცხლო. მერმე გაიცინა და დასძინა:
პარტიზანად იგულისხმე შენი თავიო. ასე
ვიხვედი მათთან ერთად ვერხნედუგანაიამ-
დე. ისე მინახავს ფრიცები, როგორც აი
შენ გხედავ ახლა, — წარმოთქვა სერიოჟ-
კამ მეტად დაწეული მსტვენი ჩურჩულით.
— ორი მე პირადად მოვკალი... იქნებ მე-
ტიც კი, მაგრამ ორი რომ ნამდვილად მოვ-
კალი, ეს ცხადია, — თქვა და ოღნავ მოი-
ღრიცა თხელი ტუჩები. — მე იმ ქვეწარ-
მავლებს სადაც კი წავაწყდები, ახლა ყველ-
გან მოვკლავ, დაიმახსოვრე ჩემი სიტყვე-
ბი...

ნადიამ კარგად იცოდა, რომ სერიოჟკა
მართლს ამბობს. სჯეროდა, ორი მოვკალი
რომ თქვა, ისიც სჯეროდა, აწივ მოვკლავ
რომ თქვა.

— დაიღუბები, — შეშინებული ხმით
უთხრა ნადიამ.

— უმჯობესია დაიღუპო, ვიდრე მათი
ჩექმები ლოკო, ან ასე ეთრიო ქვეყანაზე.

— ვაი, ვაი, რა დღე მოგვეღოს! — სასო-
წარკვეთით წარმოთქვა ნადიამ და ახალი
ძლიერებით წარმოიდგინა, თუ რა საშინელო
ამბავი მოელოდა მათ ხვალ, ან იქნებ ამა-
ღამიდანაც კი. — ჩვენს ჰოსპიტალში ასამდე
ისეთი დაქრილი წევს, რომელთაც სიარუ-
ლი აღარ შეუძლიათ. მათთან დარჩა ექი-
მიც, თევდორე თევდორეს-ძე. ჩვენ სულ
გტრიალებთ მათს გარშემო და შიშით ვკან-
კალებთ, — ამოხოცავენ გერმანელები! —
ნადვლიანად წარმოთქვა ნადიამ.

— მცხოვრებლებმა უნდა შეიფარონ. ასე
როგორღა აყოვნებენ? — აღელდა სე-
რიოჟკა.

— მცხოვრებლები! ვინ იცის, ვინ რით
სუნთქავს ახლა? ამბობენ, ჩვენთან, აქვე,
შანხაიში, ეგნატე ფომინთან, ვიღაც უცნო-
ბა კაცი იმალებოდა. ვინ იცის, ვინ არის იგი,
რა კაცია? იქნებ გერმანელების მიერ შე-
მოგზავენილიც კი იყოს, იქნებ ყველაფერს
უფვალთვალეებს? ფომინი კარგ კაცს არ
შეიფარებდა.

ფომინი იყო ერთ-ერთი მალაროელი, თა-
ვისი მუშაობისათვის არაერთგზის პრემირე-
ბული და გაზეთებში გაწერილი. მაგრამ აქ,
გარეუბანში, სადაც ცხოვრობდნენ განსა-

კუთრებით მალაროებში მომუშავე უღამი-
ანები, რომელთა შორის საკმაოდ იყვნენ
სტახანოველები, ეგნატე ფომინი ბნელ და
მეტეხარა კაცად ითვლებოდა. იგი აქ გა-
მოჩნდა ოცდაათიან წლებში, მაშინ, როცა
მრავალი უცნობი ადამიანი გაჩნდა კრასნო-
დონში, ისე როგორც ეს მოხდა მთელს
დონბასში. ისინი დასახლდნენ შანხაიში.
ათასგვარი ჯორი დადიოდა ფომინის შესა-
ხებ. ნადიაც სწორედ ამაზე ამბობდა ახლა.

სერიოჟკამ დაამთქნარა. ახლა, როცა
ყველაფერი თქვა და პურიც მოათავა, უკვე
საბოლოოდ შინ იგრძნო თავი და ძილი მო-
უნდა:

— ნადია, დაწევი...

— ახლა აღარ დამეძინება.

— მე კი დავიძინებ, — უთხრა სერიოჟ-
კამ და თავის ტახტზე გადაძვრა.

ის იყო, მიღო თუ არა თავი ბალიშზე,
წინ დაესახა მანქანაზე მჯდომი ქალიშვი-
ლის თვალები. „სულერთია, მაინც გიპოვ-
ნი“, — უთხრა მას სერიოჟკამ, გაიღიმა და
ყველაფერი მის წინ და თვით მთელი მისი
არსება წყვილადში შთაინთქა.

თარგმანი პოლიო აბრამიასი

ალექსანდრე ჭავჭავაძე

ანი წელი შესრულდნ ალექსანდრე ჭავჭავაძის გარდაცვალებიდან. პოეტმა თავისი მრავალფეროვანი პოეტური შემოქმედებით ძველი, აღმოსავლური ლიტერატურული ზეგავლენა საგრძნობლად ჩამოაშორა ჩვენს მდიდარი წარსულის მქონე ქართულ ლიტერატურას და ახალ ევროპულ კულტურას დაუკავშირა იგი. ალექსანდრე ჭავჭავაძე გასული საუკუნის დასაწყისის პირველი რომანტიკოსი პოეტია, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ქართულ რომანტიზმს და გზა გაუხსნა მის ნიჭიერ წარმომადგენლებს.

ალექსანდრე ჭავჭავაძე 1886 წელს დაიბადა პეტერბურგში. მამამისი გარსეევან ჭავჭავაძე იქ საქართველოდან ელჩად იყო მივლინებული. მომავალი პოეტი რუსეთის მეფის ეკატერინე მეორის ნათლული იყო. 1799 წლამდის იგი პეტერბურგის ერთ-ერთ კერძო პანსიონში სწავლობდა, ხოლო როცა მამამისი გარსეევანი სამსახურეობრივი

მდგომარეობის გამო სამშობლოში დაბრუნდა, ალექსანდრე თბილისში ჩამოიყვანა.

1804 წელს საქართველოში ფარნაოზ ბატონიშვილის ხელმძღვანელობით დაიწყო ძთიულეთის ამბოხება, რომლის მიზანს საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა წარმოადგენდა. ახალგაზრდა პოეტი მონაწილეობდა ამ ამბოხებაში, ხოლო მისი დამარცხების შემდეგ ისიც დააპატიმრეს და სამი წლით ტამბოვს გადაასახლეს. მაგრამ მალე იქიდან პეტერბურგს გაიწვიეს და რუსეთის მეფე ალექსანდრე პირველის სურვილისამებრ პაუთა კორპუსში ჩარიცხეს. 1809 წელს მან დაამთავრა პაუთა კორპუსი.

1813-1814 წლებში ალექსანდრე ჭავჭავაძე ფრანგთა წინააღმდეგ ბრძოლებში იღებდა მონაწილეობას და გამარჯვებულ რუსთა ლეგიონებს ბარკლაი-დე-ტოლისთან ერთად პარიზში შეჰყვია.

საქართველოში დაბრუნების შემდეგ იგი კვლავ სამხედრო სამსახურშია.

1832 წელს ქართველ თავად-აზნაურთა შეთქმულება აღმოაჩინეს და პოეტი დააპატიმრეს. ალექსანდრე კვლავ ტამბოვში გადაასახლეს, მაგრამ მეფემ აპატია და თბილისს დააბრუნეს.

1841 წელს ალექსანდრე ჭავჭავაძემ მიიღო გენერალ-ლეიტენანტის ხარისხი.

პოეტი 1846 წელს გარდაიცვალა სრულიად მოულოდნელად, ეტლიდან გადმოვარდნის გამო. დასაფლავეს კახეთში, შუამთის მონასტერში.

თემატიკურად ალექსანდრე ჭავჭავაძის პოეზია მრავალმხრივია: სამშობლო, სიყვარულის გრძნობა, ადამიანის არსი და ბუნება, სოციალური საკითხი და სხვა. კარგად დაანასიათა თავის დროზე ჯერ კიდევ ახალგაზრდა ილია ჭავჭავაძემ პოეტის შემოქმედება და მშვენიერი ლექსი უძღვნა, რომელშიც დამახასიათებლად შენიშნა: „შეჰკვენეს შავ ბედს ქვეყნისასა ქვეყნისათვის აატირი“.

ალექსანდრე ჭავჭავაძის შემოქმედებაში ეროვნული თემა განსაკუთრებით ფართოდ

იოსებ ნონაშვილი

აღექსანდრე ჭავჭავაძე

არის წარმოდგენილი. მას სტანჯავდა თვისუფლებას მოკლებული სამშობლოს ბედნი, სამშობლოსი, რომელიც მამინ მეფის ჟანდარმების მიერ კოლონიურ ძარცვა-გლეჯას განიცდიდა. ამიტომ მას აწუხებდა, წარსული „დრონი, ნაგებნი მტკბარად“, ისე მალე რომ გაქრენ, როგორც სიზმარი. პოეტი ხშირად მიმართავდა წარსულის იდეალიზაციას. ეს ყველაზე კარგად გამოხატა მან ლექსში „გოგჩის ტბა“. მეფის მოხელეთა მიერ შევიწროება, ეროვნული ჩაგვრა—ეს ცარიზმის ბუნებიდან მოდიოდა, ხოლო უდიდესი ფაქტი, საქართველოს რუსეთთან შეერთება, ჩვენს ქვეყანას ევროპულ კულტურას რომ დაუკავშირებდა, პოეტს მხედველობიდან არ გამოორჩენია. ეს ახრი მან გარკვევით გამოხატა ლექსში „კავკასია“, რომელიც შემდეგი სტრიქონებით მთავრდება:

„გაიხსნა გზა და ეშვით ივერიელთ სასოება,
რაიმე მუნით შევიდეს მათ შორის
განათლება“.

ალექსანდრე ჭავჭავაძის შემოქმედებაში სოციალური საკითხი თავისებურად, მაგრამ პროგრესული თვალსაზრისით არის გადჭრილი. ეს ყველაზე ნათლად გამოხატა პოეტმა ლექსში: „ვაჰ, სოფელსა ამას“, სადაც იგი ემდურის ამ სოფელს მუხთაღს, ცრუ-სა და გაუტანელს, სადაც „ჰკვლენ ერთმანეთს, ნაძარცვთ გამოძრჩომელნი“, სადაც სარგებლობის მიზნით არღვევენ სჯულსაც. ამიტომ ჩივის პოეტი:

„ვაჰ, სოფელსა ამას და მისთა მღვმურთა,
ბოროტებისა და სიცრუვის ჭურთა
ქეთილ მოყვარების დათურგვის მსურთა
უსაფუძვლოთა
მღაბალთ ჩაგვრით, მტაცებლობით და
ხვეპით“.

ალექსანდრე ჭავჭავაძე იყო საუკეთესო მთარგმნელი რუსი და უცხოელი კლასიკოსებისა. მან პირველმა თარგმნა ბუშკინის ლექსები ქართულად. მანვე ფრანგულიდან გადმოთარგმნა კორნელის, რასინის, ვოლტერის პიესები. ამით პოეტმა თავისებური დაკავშირება მოახდინა ქართული ლიტერატურისა ევროპულთან და ერთგვარი ინტერესი აღძრა მისდამი.

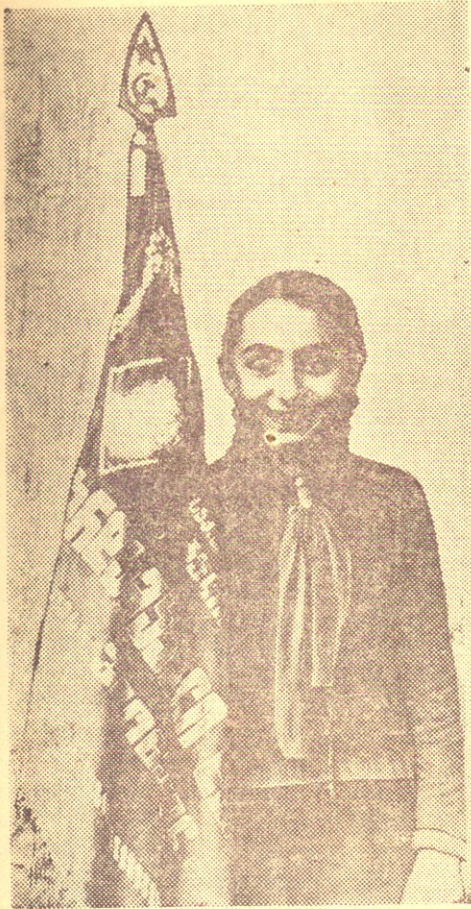
ალექსანდრე ჭავჭავაძის შემოქმედებით იწყება მეცხრამეტე საუკუნის მრავალფეროვანი და მდიდარი ლიტერატურა, პოეტმა ახალი გზა მისცა მას. მთელი პოეტური არსი პატრიოტი პოეტისა სამშობლოს კეთილდღეობისადმი იყო მიპყრობილი. მართებულად შენიშნავდა პოეტი ი. გრიშაშვილი, თავის მონოგრაფიაში ალექსანდრე

ქართულ ჩივის შარიშურთ
მთაწმინდისკენ აივლილი.
გულში გქორდა ჩანისლული
საქართველოს სევდი დიდი.
განა მართლა ჩიავი მიეც
პანგებს გულის საამებელს?!
დასტიროდი შენს ტკბილ ივერს,
იავარქმნილ ქართველს სვებედს.
გული ასე რამ გაგიყო,
როს სიძღერას სისხლით სწერდი,
შიგ ზღვასავით ცრემლი იყო,
სიხარული—ერთი წვეთი.
რას სტიროდა შენი ქნარი, —
აღსდეგ, გვამტენე ტკბილქართულით;
შენი ფიქრი, შენი თვალი
საით იყო მიმართული?
არ გინახავს მზე ამდენ ხანს,
ასი წელი გულზე გედო...
ყვლამალაო ჩვენო გედო,
შენ საყვარელ კახეთიდან
მინდა ლექსი შემოგბედო.
იქნებ არც კი ვაითოცა,
მეც მგოსანებში მიმართული
და კალამიც დამილოცო,
ჩვენო კარგო წინაპარო!
გადაწვედე მშობელ მხარეს,
ყვლამ ძმურად მოგვეცა მხარი,
შეიტკბეს და შეიყვარეს,
საქართველოს მიწაწყალი.
რადგან ქართულ ქოხის კართან,
მთელი ქვეყნის მზედ და მხსნელად,
ზღვიდან ზღვამდე აღიმართა,
ვით ნათელი ცისარტყელა,
ვისაც ჩვენი მომავალი,
ვისაც ჩვენი რწმენა ჰქვია,
ვინც ბერლინის რკინის კარი
ერთის დაკვრით შეამსხვრია!

ჭავჭავაძეზე: „ერთადერთი დარდი, რომელიც საფლავში თან ჩაიტანა პოეტმა, ეს იყო საქართველოს ბედ-იღბალი, მისი სამშობლოს მდგომარეობა“... მაგრამ მას სწამდა და ბედნიერი მომავალი თავისი ქვეყნისა: „თვარდა ეამი გულთ მაამი კვლავცა იქნების“. ეს დრო დადგა, მადლიერმა ქართველმა ხალხმა ფართოდ აღნიშნა ნოემბრის თვეში საყვარელი პოეტის გარდაცვალებიდან ასი წელი.

ი ა მარაბელი

ერთი პიონერული რაზმის გოგონები

ქვირვასი ჯილდო

ფართო და ნათელ საკლასო ოთახში, სადაც პიონერები შეგვიძღვენ, კედელზე გამოკიდულია დროშა, რაზედაც ოქროსფერი ასოებით აწერია: „საუკეთესო პიონერულ რაზმს“.

— ჩვენ არასოდეს არ დაგვაფიწყდება 28 სექტემბერი, როდესაც მივიღეთ რაიკომის გარდამავალი დროშა. ეს დროშა ჩვენ გვაყვავლებს, მომავალშიც შევინარჩუნოთ საუკეთესო პიონერული რაზმის საპატიო სახელი. ჩვენ მას თვალისჩინივით ვუფრთხილდებით... განა ცოტანი არიან რაიონში საუკეთესო პიონერული რაზმები, მაგრამ ამჯერად ჩვენ მოვიპოვეთ საპატიო ჯილდო! — გვიამბობს რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ია რამიშვილი.

— ია, გუნჯვალე, შაგრამ მაინც რით დაიშახურეთ თბილისის რკინიგზის ქალთა მეოთხე სკოლის მე-4 რაზმის პიონერებმა ეს დიდი ჯილდო? — ეკითხება სტუმარი გოგონას.

— ყველაფერს გიამბობთ. უპირველეს ყოვლია, კარგი სწავლით; ჩვენი რაზმის პიონერები ყველანი გადავედით შემდეგ კლასში. ყოველმხრივ ვიცავთ მოსწავლეთა ყოფაქცევის წესებს. კარგად ჩავატარეთ პიონერული აქტივის არჩევნები. საუკეთესო ხუთოსანი პიონერები ავირჩიეთ რგოლის ხელმძღვანელებად, რაზმის საბჭოს წევრებად. ჩამოყალიბებულია სხვადასხვა წრე, მოვაწყეთ ექსკურსიები. ჩვენ ამით არ ვკმაყოფილდებით. ამ მუშაობისთვის თუმცაღა მადლობა გამოგვიცხადეს, ჯილდოც მივიღეთ, „ახალგაზრდა კომუნისტში“ და „ნორჩ ლენინელშიც“ დიწერა ჩვენს მუშაობაზე, მაინც ვეცდებით უფრო მეტად გავამართლოთ კარგი მუშაობით ჩვენი მასწავლებლებისა და უფროსი ამხანაგების შეხედულება.

ლიზას მეგობრები

ოთახში პიონერი გოგონა შემოვიდა.

— მოდი, ლიზა! — უთხრა მეგიმ.

გოგონა მეგობრებს შეუერთდა.

— ლიზა მეგი მაჭავარიანის ეზოში ცხოვრობს, კალინინის ქუჩაზე, № 103. დიდი ეზოა, — გაგვიმარტა გიულიმ. — ომის დროს მამა ფრონტზე ჰყავდა ლიზას, ლიზა მცხეთაში სწავლობდა. აქ რომ ჩამოვიდა, მეგი და ლიზა ერთად მოვიდნენ სკოლაში. ლიზა ფრანგულ ენაში მოიკოჭლებდა. ჩვენ პარობა დავდეთ დავხმარებოდით მეგობარს. მეგიმ ახალი სახელმძღვანელო უშოვა. დავიწყეთ სისტემატური მეცადინეობა. მალე ლიზამ კარგად შეითვია ენა. ახლა იგი კარგი მოწაფეა. ამ დღეებში ლიზას მამა დაბრუნდა წითელი არმიიდან. მან მადლობა გადაგვიხადა.

ბავშვმა დაიმორცხვა და თავი ჩალუნა. მეგი მივიდა მეგობართან და ხელი გადახვია. ესიამოვნა გოგონას, გაუციინეს ერთმანეთს, იცინოდნენ მეგობრები.

— საუკეთესო მეგობრობა ახასიათებს ამ რაზმის პიონერებს, თუ ამხანაგი ოდნავ ჩამორჩა, ერთ წუთსაც არ დაახანებენ, მა-

ლიზა თავის მეგობრებში.

შინვე აღმოუჩინენ დახმარებას. ამიტომ არის, რომ მე-6 კლასში ერთი ჩამორჩენილი მოსწავლეც კი არ გახლავთ,—თქვა უფროსმა პიონერბელმა დეანელმა.

იას გაკვეთილი

— ჩემი პლაცება არ შემოძლია არ გაგიზიაროთ;— გვითხრა კლასის ხელმძღვანელმა ბაბო შირიანაშვილმა, — დისციპლინის მხრივ 6 კლასი, რომელიც მეოთხე პიონერულ რაზმშია გაერთიანებული, საუკეთესოდ არის მიჩნეული.

ერთხელ, არასოდეს არ დამავიწყდება, ერთ-ერთი მასწავლებელი ავად გახდა. კლასს გაკვეთილი უცდებოდა. მე კიდევ გაკვეთილი მქონდა. საკლასო ოთახისკენ გავემართე, ვიფიქრე, კლასს დავარიგებ, წყნარად იყვნენ, სხვებს ხელი არ შეუშალონ მეტიკი. მივედი, შევიხედე. გაკვეთილი დაწყებულიყო, მაგრამ მასწავლებელი კი არ ჩანდა. გამეკვირდა. გვერდზე მოვიხედე. ამავე კლასის მოწაფე ია რამიშვილი იდგა და დიდი გატაცებით „მატეო ფალკონეს“ შინაარსს მოუთხრობდა მეგობრებს. მესიამოვნა. ვუთხარი განაგრძე-თქო. ეს იყო პირველი, შემდეგ, როდესაც კიდევ მასწავლებლის ავადმყოფობის გამო გაკვეთილის გაცდენის შემთხვევა გამოვრდა, ეს კლასი

შაინც არ მომცდარა. თავისუფალი დრო გამეორებდათვით არის განკუთვნილი, ხოლო დისციპლინის დარღვევის შემთხვევაში ერთხელაც კი არ ჰქონია ადგილი შეტყობის მე ბევრჯერ მსმენია იას ცოცხალი და მოხდენილი ავტაცია თავისი რაზმის პიონერებთან გაცდენა-დაგვიანების აღმოსაფხვრელად. ამას წინათ, რომელიმე მოსწავლეს ორიოდე წუთი დაჰგვიანებოდა რაღაც მიზეზით. იამ გაკვეთილების შემდეგ გვიხმით თავისი ამხანაგი, დაარიგა და გაასხენა თავისი მოვალეობა:

— ჩვენი რაზმი საუკეთესო უნდა იყოს დისციპლინის მხრივ, ტყუილ-უბრალოდ როდ მოგაკუთვენეს ეს ძვირფასი ჯილდო—გარდამავალი დროშა. ხომ გახსოვს, რა აწერია ზედ: „საუკეთესო პიონერულ რაზმს“.

იმ დღიდან ამ კლასში ერთი დაგვიანებაც კი არ ყოფილა.

მწიკლის პაკაოი

რაზმის საბჭოში დაისვა საკითხი მკითხველთა კონფერენციის უკეთ ჩასატარებლად, თუ რა ღონისძიება ეხმარათ, რომ კარგი და ნაყოფიერი გამოსულიყო იგი. რაზმის საბჭოს წევრებმა გამოთქვეს აზრი. დასახელეს ნაწარმოებები. პირველ რიგში მოისურვეს მოთხრობა „იანანამ რა ჰქნა?“ გაერჩიათ. ასეც მოიქცნენ. ლიტერატურის მასწავლებელმა თამარ ალხანიშვილმა და ლია ბილიხოძემ შესაფერი კონსულტაცია მისცეს კონფერენციის მონაწილეთ. დაინიშნა დღე. ყველას მოწონება დაიმსახურეს დონარა გოგორიშვილმა, ლილი კლდიაშვილმა, მაია ძიძიშვილმა და სხვებმა მათი სწორი, ნათელი დასკვნები ყურადღებას იპყრობენ. შემდეგ საინტერესოდ ჩატარდა მხატვრული კითხვა.

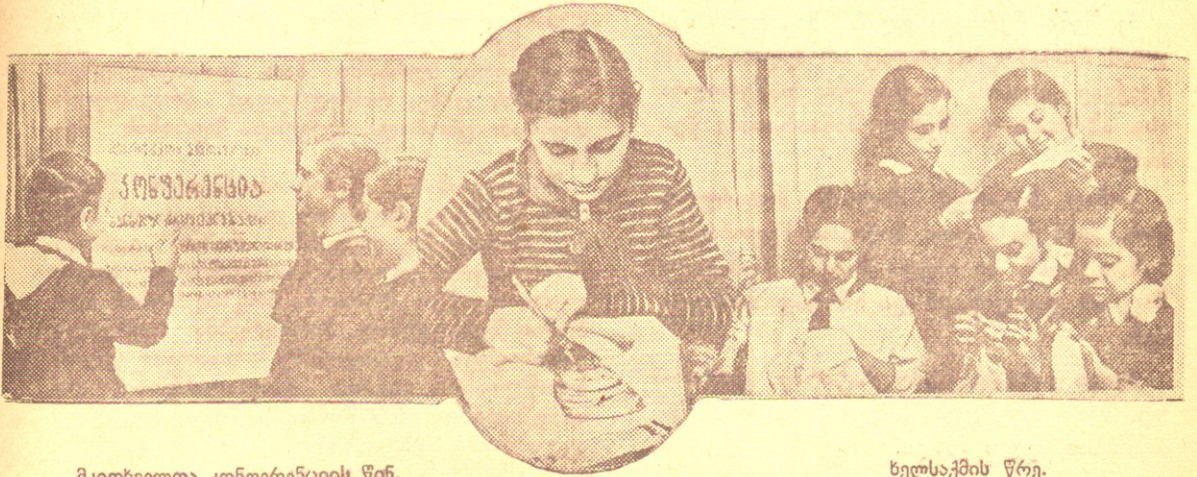
მე-4 პიონერული რაზმის პიონერები განსაკუთრებით აქტიურ მონაწილეობასღებულობენ მკითხველთა კონფერენციაზე. პირველი ნაბიჯის წარმატების შემდეგ, პიონერები უფრო დაინტერესდნენ. მათ განიხილეს კონფერენციებზე მოთხრობები: „მეფე ერეკლე და ინგილო ქალი“, „მეზღვაურები“, „ალგეთელი ჭაბუკი“. ახლა ისინი ემზადებიან მორიგი კონფერენციისათვის, სადაც გაცნობიან მოთხრობას „მატეო ფალკონე“.

ლიტერატურული წრით დიდად არიან დაინტერესებულნი. მოსწავლენი თავიანთ აზრს ამა თუ იმ ნაწარმოების შესახებ

რაზმის საბუკოს სხდომა.

რაზმის კედლის გახეთის გამოშვება.

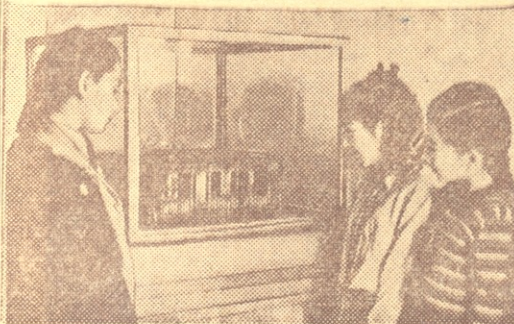
მკითხველთა კონფერენციის წინ.

ხელსაქმის წრე.

ნორჩი მხატვარი დონარა გოგორიშვილი

რაზმი მთაწმინდაზე: დიდი ბელადის დედის ეკატერინე ჯულაშვილის საფლავთან.

რაზმი მარკს-ენგელს-ლენინის ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალში ბელადის სახლის მაცეტთან.

რაზმი მთაწმინდაზე: ვაჟა-ფშაველას საფლავთან.

უწიარებენ ერთმანეთს. მსჯელობენ, კამათობენ. პიონერმა ქეთო კიკნაველიძემ, ამავაკ რაზმიდან, ამ ერთი თვის წინ წერილი მისწერა მწერალს პ. ლორიას ერთ-ერთი ნაწარმოების შესახებ, რომელიც ბოლო დროს გამოაქვეყნა ავტორმა. პატარა გოგონას დაკვირვებულ შენიშვნებზე გულთბილი პასუხი გასცა ავტორმა. აი ეს წერილიც:

„ჩემო უცნობო პატარა
 მეგობარო ქეთინო!

მე შენი წერილი დღეს მივიღე. ძალიან მესიამოვნა. ახლაც არ მჯერა, რომ მეექვსე კლასის მოსწავლის დაწერილია ასე აზრიანი და მეტად შინაარსიანი წერილი.

ყოჩად, პატარავ! ძალიან მოხარული ვარ, რომ მე ასეთი ნიჭიერი მეგობრები მეზრდებიან. მე იმედი მაქვს, მომავალშიც არ დამივიწყებ და ხშირად მომივინებ.

იყავი კარგად, ჩემო პატარავ, გაიზარდე, შენი მშობლებისა და შენი ქვეყნისთვის სასახელო გახდი!“

გაკვეთილი უმასწავლებლოდ

გაზაფხული რომ დგებოდა, რაზმი ხალხით გამოეხმალურა მოსკოვის მიკლუხო მაკლასის სახელობის პიონერთა რაზმის წამოწყებას მშობლიურ მხარეში მოგზაურობის შესახებ. რაზმის საბჭოს სხდომაზე შეიმუშავეს მარშრუტი. რამდენჯერმე ჩაატარეს საწრთვინელი ლაშქრობანი. არდადეგების წინ თითოეულმა დაამზადა მოგზაურობისთვის საჭირო ხელსაწყოები. არდადეგები რომ დაიწყო, ნორჩი ექსკურსანტები უკვე გაემგზავრნენ პირველი მარშრუტით. იყვნენ მცხეთაში, საქართველოს უძველეს დედაქალაქში, წიწამურსა და საგურამოში. ეწვევნენ დიდი ბელადის მშობლიურ ქალაქ გორს. სურამში მათ დაათვალიერეს სურამის ციხე, რომელზედაც მრავალჯერ სმენიათ ცნობილი ლეგენდა ზურაბის შესახებ.

შემოდგომაზე, ახალი სასწავლო წელი რომ დაიწყო, კვლავ არ დაივიწყეს ეს საქმე. კვირა-უქმე დღეებში რაზმი ეცნობა მშობლიური ქალაქის ისტორიულ ადგილებს. დაიწყო მუშაობა მოგზაურობის ალბომის შესადგენად. პიონერებმა სურვილი გამოთქვეს ადგილებზე დაათვალიერონ ხუთწლიანი გეგმით გათვალისწინებული სამუშაოები. ამას წინათ რაზმმა ინახულა ავლაბრის ისტორიული არალეგალური

სტამბა. მათ ახლათ ისტორიის მასწავლებელი, რომელმაც მრავალი წარმტაცი რამ უამბო ბავშვებს წარსულიდან. წარუშლელი შთაბეჭდილება მოახდინა პიონერებზე „იმეღში“ ექსკურსიამ, სადაც ბევრი რამ გაიგეს დიდი სტალინის მოღვაწეობის შესახებ წარსულში.

მთაწმინდაზე პიონერებმა დაათვალიერეს ქართველ მწერალთა ბანთეონი. ყვავილებით შეამოსი დიდი ბელადის მშობლია საფლავი. მაია ძიძიშვილმა საინტერესოდ წაიკითხა გ. ლეონიძის ლექსი „ნიკოლოზ ბარათაშვილის ნეშტს“:

„ერთ ოქროს ფარჩა ვადმოკიდული,
 ბრწყინავდა შენი ქვეყნის ბუნება;
 ხედებოდნენ დიდი მთაწმინდელები,
 მთაწმინდის მთაზე შენს დაბრუნებას!
 დავხვდა ილია,—ქართლის კლდეკაცი,
 სამშობლოს აზრი შუბლნატყვიარი;
 დავხვდა აკაკი,—ბერი ბულბული,
 უსი სიმღერის გული ტყვე არი...
 ყელს შემოგეტლო ვაჟა-ფშაველა,
 სტალინის დედა გვიგებოდა...
 შენი ძვირფასი ნემტის წინაშე
 შენი სამშობლო ფეხზე დგებოდა“...
 სალამოთი, როცა ელექტრომუქმა გააბრ-
 წყინა ქალაქი, შთაბეჭდილებებით დატვირ-
 თული პიონერები მხიარული დაბრუნდნენ
 შინ.

იქავ უკონახე...

ჯარიდან დაბრუნდა ლილის მეზობელი
 ქეთო. ერთ საღამოს დედასთან ერთად ლი-
 ლი კლდიაშვილი, ეწვია მეზობლებს.
 ქეთო ექიმი. ბევრი საინტერესო რამ
 უამბო სტუმრებს მებრძოლმა ქალიშვილმა.
 საბრძოლო ეპიზოდები, ხიფათიანი ღამის
 დახვეწებები, შესვენების დროს მხიარულე-
 ბა სანგარში...

— აბა, ქეთო, ხალათი გამერღვა, მაზა-
 რას ღილი აძერა! საქალო საქმეს მუდამ
 მე მთხოვდნენ ჩვენი ბიჭები. ასეა, კეთილო
 მეზობლებო, იქაც, ფრონტზე, მე დედა და
 და ვიყავი მათთვის! პირველად კი ვფიქ-
 რობდი, ექიმი ვარ და ტრა-კერვა არ დამ-
 პირდებათქო.

შეორე დღეს ლილიმ სკოლაში პიონერთა
 რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე იას უთხრა:

— ია, სამარცხვინოა,
 რომ გოგონამ კერვა არ
 იცოდეს. ჩვენს რაზმში,
 სამწუხაროდ, ასეთები გვი-
 რვეიან, რომლებმაც ნემ-
 სის ხმარებაც კი არ იცი-
 ან! მოდი ჩამოვყალიბოთ
 ხელსაქმის წრე!

— ძალიან კარგი აზ-
 რია!—მოიწონა იამ ამხა-
 ნაგის წინადადება.

მალე სკოლაში მათი წი-
 ნადადებით ხელსაქმის წრე
 ჩამოყალიბდა. პირველად
 მათ უფროსი პიონერხელ-
 მძღვანელი ეხმარებოდა.
 ახლა რაზმში თითქმის ყვე-
 ლამ იცის ქარგვა, ქსოვა.
 სწავლობენ უფრო რთულ
 ხელსაქმეს კაბის გამოკ-
 რას და სხვა.

სკოლაში მოეწყო ხელსაქმის წრის წამუ-
 შევრების გამოფენა. გამოფენაზე
 რაზმის წამუშევრები მდიდრად არის წარ-
 მოდგენილი.

დაოზა ჩვენთან დაჩეხვა!

ერთი კვირით ადრე დღესასწაულამდრე
 რაზმის საბჭოს სხდომაზე განიხილეს რაზ-
 მის შეკრების სამზადისი, დიდი ოქტომბ-
 რის სოციალისტური რევოლუციის XXIX
 წლისთავისადმი მიძღვნილი. ნორჩმა მხატ-
 ვარმა დონარა გოგორიშვილმა დახატა სუ-
 რათები. დაამზადეს რაზმის სპეციალური
 კედლის გაზეთი. მოამზადეს მხატვრული
 თავისუფალი ვარჯიში ფიზკულტურის მას-
 წავლებლის მაკო ახვლედიანის დახმარე-
 ბით.

დიდი ოქტომბრის დღესასწაულისადმი
 მიძღვნილი რაზმის შეკრება მრავალფერო-
 ვანი და ღრმაშინაარსიანი იყო. პიონერებ-
 მა აიღეს ვალდებულებანი დისციპლინისა
 და აკადემიური დონის კიდევ უფრო ამაღ-
 ლებისა და განმტკიცებისათვის.

— ჩვენ კიდევ უფრო კარგად ვიმუშა-
 ვებთ!—ამბობს პატარა გიული ჯიბუტი,—
 და ეს დროა, რომელიც მე მაბარია, რო-
 გორც მედროშეს, ჩვენთან დაჩეხვა!

რაზმის შეკრება

მიწისქვეშა ნავი

— წყალქვეშა ნავი კი ვიცით, მაგრამ ეს მიწისქვეშა ნავი რაღა არისო,—ოკითხავთ თქვენ.

იყო ღრო, როდესაც წყალქვეშა ნავი და თვითმფრინავი მხოლოდ ოცნებად ითვლებოდა, მაგრამ თევზებსა და ფრინველებზე დაკვირვებამ აღამიანი იმ აზრამდე მიიყვანა, რომ შეიძლება თევზსავით წყალქვეშა ცურვა და ფრინველსავით ჰაერში ფრენა. ამ თავის აზრს ადამიანმა ხორცი შეასხა, ოცნება სინამდვილედ აქცია.

მაგრამ სად ვიპოვოთ ბუნებაში მიწისქვეშა ნავის მსგავსი რამ?

გავიხსენოთ თხუნელა. თითქმის მთელ თავის სიცოცხლეს ეს პატარა ცხოველი მიწის ქვეშ ატარებს. აქ ნადირობს იგი ჭიკაყულებზე, თხრის გრძელ მიწისქვეშა გზებს, აგებს მიწისქვეშა სადგომებს. მიწის ქვეშ ზრდიან თხუნელები თავიანთ შთამომავლობას, პატარა თხუნელებს, მიწის ქვეშ ჩხუბობენ კიდევაც, როდესაც რამეში ვერ მოიხდებიან...

ბევრ ჩვენგანს ჰგონია, რომ თხუნელა, როდესაც მიწის ქვეშ თხრის გვირახს, მოთხრილ მიწას ზევით ამოყრის. თითქოს ეს მართლაც ასე უნდა იყოს. მოთხრილი მიწა, აბა, სად უნდა წავიდეს?

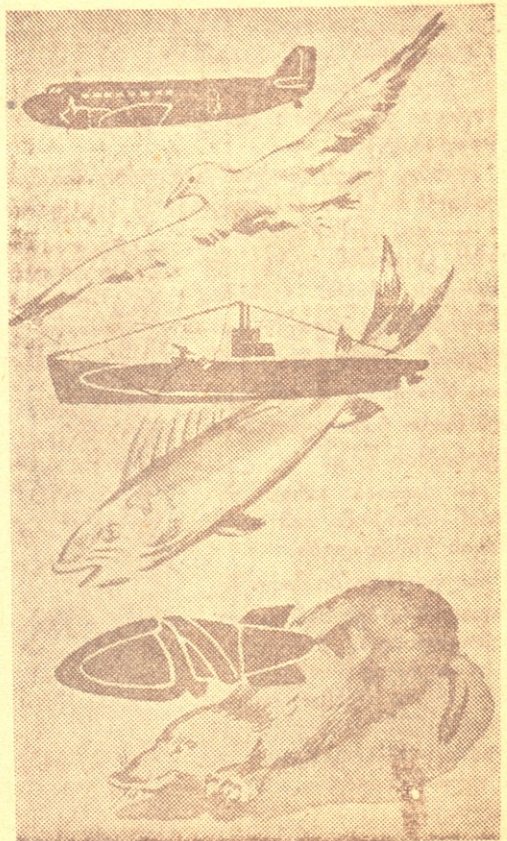
მაგრამ ეს მთლად ასე არ არის. მართალია, იმ ადგილას, საიდანაც თხუნელა თავის სადგომის გათხრას იწყებს, ჩვენ ვნახავთ გაფხვიერებული მიწის მცირეოდენ გროვას, მაგრამ თხუნელა მიწის ქვეშ ასეულ მეტრზე თხრის ხოლმე თავის სორიებს. სად მიაქვს მას დანარჩენი მიწა?

ამაზე პასუხის გასაცემად გავეცნოთ თხუნელას მუშაობას. შეუდგება თუ არა თხუნელა მიწის თხრას, დაიწყებს თავის ტრიალს ხან ერთ, ხან მეორე მხარეს და თავისი მაგარი კბილებით მიწის გაფხვიერებას—თითქოს ბურღავს მიწასო. მუშაობის დასაწყისში მიწის ნაწილს ის, რასაკვირველია, ზევით ამოყრის, მაგრამ როგორც კი თხუნელას სხული გვირახში მთლიანად ჩაიმალება, ის თავისი უკანა ღონიერი თათებით მიებჯინება გვი-

რახის კედლებს, წინა თათებით კი იწყებს გაფხვიერებული მიწის კედლებზე მიტკეპნას.

დაძაბულად მუშაობს ამავე ღროს მისი კისრის მაგარი კუნთები. ეს კუნთებიც კედლებს ატკეპნიან გაფხვიერებულ მიწას. განუწყვეტლივ ბურღავს თხუნელა მიწას, განუწყვეტლივ ტკეპნის კედლებს. ასე მოგზაურობს ის მიწის ქვეშ სხვადასხვა მიმართულებით და უკან სტოვებს მკვიდრ ცილინდრულ მიწისქვეშა გრძელ დერეფნებს.

აი სწორედ თხუნელამ, ამ უცნაურმა მიწისქვეშა ცხოველმა დაუბადა ადამიანს აზრი აავთს მიწისქვეშა ნავი. ჯერ კიდევ 1937 წელს საბჭოთა ინჟინერმა ა. ი. ტრე-

ბელიოვმა უცნაური დავალებით მიმართა თავის ნაცნობ ბიჭუნებს, ნორჩ ნატურალისტებს—ხშირ-ხშირად მომიყვანეთ თხუნელებით. რა ესაქმებოდა ინჟინერს თხუნელებთან?

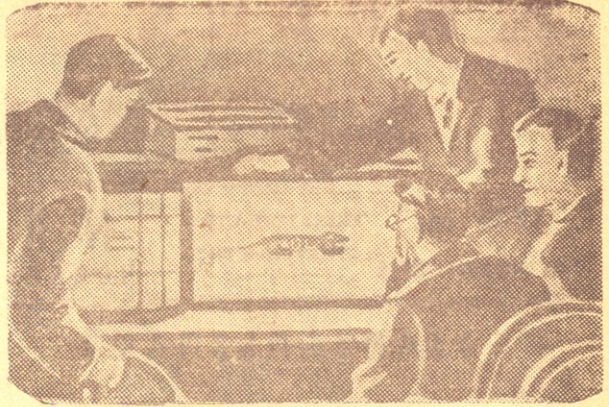
ქართვთული დანის საშუალებით ეს ინჟინერი ჭრიდა თხუნელას და სწავლობდა მისი კისრის კუნთების განლაგებას, ხერხემლის სიმაგრესა და გამძლეობას, კბილების კონფიგურაციას.

შემდეგ ტრეპელიოვმა დაიწყო მუშაობა ურალის ერთ-ერთი ქარხნის ლაბორატორიაში, რათა პრაქტიკულად შეესწავლა ბურღვისა და ჭრის კანონები. მაგრამ თხუნელას აქაც არ იფიქვებდა. აქ იგი ხშირად ატარებდა შემდეგ ცდას. დატკეპნილი მიწით გაყვებული ხის დიდი ყუთის წინ იგი დგამდა რენტგენის მძლავრ აპარატს. მიწაში სპეციალურად გამზადებულ პატარა ნახვრეტში გაუშვებდა თხუნელას, რომელიც იმ წამსვე შეუდგებოდა თავის ჩვეულ მუშაობას, რადგან ყუთის მეორე მხარეს მიწაში ჩაფლული იყო მისატყუებლად ხორცის ნაჭერი. და აი სიბნელეში ფლუორესცირებულ ეკრანზე ჩნდებოდა რენტგენის სხივებით გაშუქებული უცნაური სურათი—გამალებით მომუშავე თხუნელას სილუეტი. მკვეთრად, ნათლად მოჩანდა მისი ჩონჩხის ძვლები, ყბების მოძრაობა, წინა და უკანა თათების მუშაობა...

ამ ცდების საშუალებით დაწვრილებით იქნა შესწავლილი თხუნელას მიწის ქვეშ მოძრაობის რთული მექანიკა, მოძრაობის სიჩქარე სხვადასხვა პირობებში.

აი ასეთი წინასწარი, სერიოზული, ხანგრძლივი და ღრმა კვლევა-ძიება ჩაატარა ინჟინერმა ტრეპელიოვმა, ვიდრე შეუდგებოდა მიწისქვეშა მანქანის შექმნას. ასეთი მანქანის შექმნაზე სხვა გამომგონებლებიც მუშაობენ, მაგრამ ჯერჯერობით უკეთეს შედეგებს ტრეპელიოვმა მიაღწია.

რა სარგებლობის მოტანა შეუძლია ადამიანისთვის მიწისქვეშა ნავს?

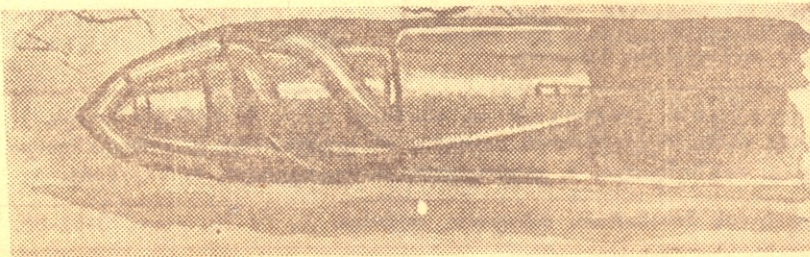
ეკრანზე მოჩანს მიწაში მომუშავე თხუნელას სილუეტი

„...ჩემი მანქანა მიწის ქვეშ იმოგზაურებს... დაეჯდები ამ მანქანის ფანჯარასთან და ყველაფერს დავინახავ, რაც მიწის სიღრმეშია: ქვანახშირს, რკინის მადანს, სპილენძს, ვერცხლს და თეთრ კვარცხი ძარღვოვან თქროს. მთელ თავის აურაცხელ განძს გადმომიშლის თვალწინ მიწის წიაღი“ — ასე ოცნებობდა დიდი სამამულო ომის სახელოვანი პარტიზანის რ. იგნატოვის („ბატას“) ვაჟი, რომელიც გმირულად დაეცა ბრძოლაში.

დიხხაც სანუკვარია ოცნება — არსებობდეს მანქანა, რომელიც მიწის ქვეშ მოძრაობს ისე, როგორც წყალში წყალქვეშა ნავი. პარტიზან ბატას ვაჟის ოცნება ჯერჯერობით მთლიანად არ არის განხორციელებული, მაგრამ უკვე შექმნილია ისეთი მიწისქვეშა მანქანა, რომლის გამოყენება საცხებით შესაძლებელია სამთო-სამადნო მრეწველობაში. ამ მანქანას მართავს ადამიანი—მანქანის მძღოლი. საათში ეს მანქანა დაახლოებით 10 მეტრს გადის. შიგნით მოწყობილია თითქმის ისე, როგორც წყალქვეშა ნავი, კავშირი აქვს მიწის ზედაპირთან ტელეფონით და სხვ.

ასეთია მიწისქვეშა ნავის პირველი ნიმუში.

(Техника Молодежи № 8-9)

სადგელი მიწისქვეშა ნავი.

კომუნისტური
პარტია

შინაარსი

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

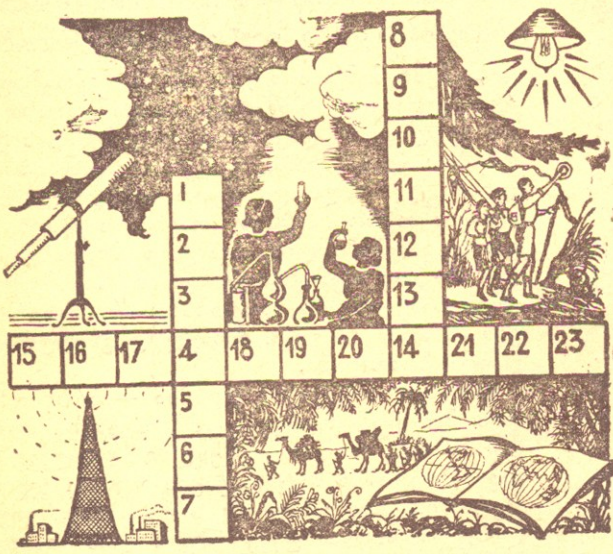
П И О Н Е Р Ы

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ДЕТСКИЙ ЖУРНАЛ
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА ЛКСМ
ГРУЗИИ

(на грузинском языке)

1946 год Издательство № 11
Год издания 21-й "Комунисти" Н О Я Б Р Ъ

ს ა რ კ უ ს მ რ დ ი

1. აღმზრდელი, მასწავლებელი, 2. ყველაზე დიდი პლანეტა მზის სისტემაში, 3. ტბა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, 4. დიდი ინგლისელი მეცნიერი-ფიზიკოსი, 5. ბუნების მოვლენა, 6. ქართული მეცნიერი-მათემატიკოსი, 7. წინააღმდეგობის ერთეული ელექტრობაში, 8. დიდი მეცნიერი-ბუნებისმეტყველო, 9. მეცნიერება ციურ სხეულთა შესახებ, 10. ძოგზაურობა მცირე მანძილზე, 11. მზის სისტემის ყველაზე უმოოფსი პლანეტა, 12. ციტრუსი, 13. ქიმიური და ფიზიკური ცდების საწარმოებელი ადგილი, 14. შორს გამგზავრება სამეცნიერო მიზნით, 15. გამოჩენილი ქართული ენათმეცნიერი, 16. მეტყველების ორგანო, 17. ცნობილი მეცნიერი დირიჟაბლმშენებლობის დარგში, 18. უმაღლესი სასწავლებელი, 19. ცნობილი ამერიკელი მეცნიერი, ელნათურის გამომგონებელი, 20. უმავეთულო კავშირგაბმულობა, 21. მეცნიერება სიცოცხლისა და სასიცოცხლო მოვლენათა შესახებ, 22. გეოგრაფიული რუკების კრებული, 23. უმაღლესი სასწავლებლის მასწავლე.

- ალეკო შენგელია—საზეიმოდ თქმულ (ლექსი) გარეკანის მე-2 „
- ფიცო (წერილი) 2 „
- ვარლამ შურული — ბელადის სადღე-გრძელო (ლექსი) 4 „
- წითელი არმიის სიამაყე — (რუსეთის არტილერიის ისტორიიდან) 5 „
- მურმან ლბანიძე — საოქტომბრო ამბავი (ლექსი) 7 „
- ლენა სტურუა — ალექსანდრე წულუკიძე (წერილი) 9 „
- დავით შამათავა — გიორგი ქუჩიშვილი (წერილი) 10 „
- რევაზ მარგანი — ჩემი ნობათი (ლექსი) 11 „
- ნინო ნაკაშიძე — პოეტთან შეხვედრა (ნამდვილი ამბავი მოსწავლის ცხოვრებიდან) 12 „
- ნ. ნაგარელი — გივის მამა (მოთხრობა) 14 „
- ვახტანგ გორგანელი—სიმღერა (ლექსი) 15 „
- ნოე დაფნარელი — თითო ნერვი ყველამ დავარგოთ (ლექსი) 15 „
- ლეო ხომერიკი — ხრამხესი (ნარკვევი) 16 „
- შ. გვინიძე—ზოთა კოსმოდრომანსკაია (ნარკვევი) 18 „
- ალექსანდრე ფადევი — ახალგაზრდა კვარდია (მოთხრობა, ნაწყვეტი მე-11 თავიდან) 20 „
- ია მაჩაბელი — ალექსანდრე ჭავჭავაძე (წერილი) 23 „
- იოსებ ნონეშვილი — ალექსანდრე ჭავჭავაძის (ლექსი) 24 „
- ერთი პიონერული რაზმის გოგონები (ნარკვევი) 25 „
- მიწისქვეშა ნავი (მეცნიერება და ტექნიკა) 30 „
- აკროკროსვორდი — 32 „
- გამოცანა-სურათები — გარეკანის მე-3 გვ. პიონერები ციტრუსების კრეფაზე (ფოტო) გარეკანის მე-4 გვ.
- გარეკანზე ა. გიგოლშვილის ნახატ „პიონერები საზეიმო პარადზე“.

სარედაქციო კოლეგია: ი. აბაშიძე, აკად. ნ. ბერძენიშვილი, შ. გვინიძე (პ/მგ. რედაქტორის მაგიერ), ან. დულარიძე, ვ. ვარდიაშვილი, პროფ. გ. თავიშვილი, ს. კეცხოველი, პ. მეტრეველი, ნ. ნაკაშიძე.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ., № 28. ტელ. 3-81-85.

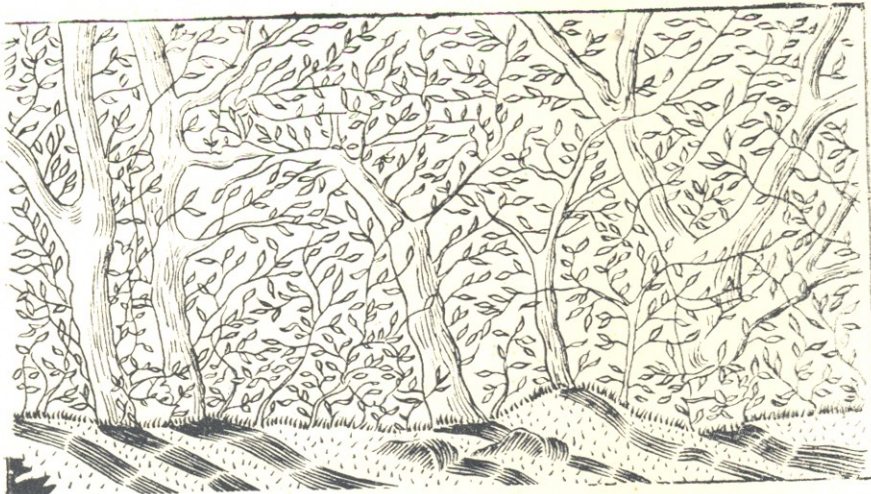
№ 11707, ტირაჟი 7000, გამომც. № 107, სტამბის შეკვეთა № 1761, ბერიას სახელობის კომბინატი „კომუნისტი“, ლენინის ქ. № 28. შურნალის გარეკანი დაბეჭდილია სახელგამის ცინკოგრაფიაში.

გასართობი

ბ ა მ ო ო ო ო ო - ს უ კ ა თ ე ბ ი

ამ სურათზე ნახტვარმა 18 შეცდომა დაუშვა. მოძებნეთ ეს შეცდომები და ჩამოთვალეთ.

დიდი სამამულო ომის დროს ამ ტყეში ჩვენმა სნაიპერმა 4 შეიარაღებული „ფრიცი“ აღმოაჩინა. შეგიძლიათ თქვენც აღმოაჩინოთ?

45/5

